

**PARÇADAN BÜTÜNE KIRKYAMANIN SERAMİK SANATINDA ÇAĞDAŞ
YORUMLAMALARI
Yüksek Lisans Tezi**

Pelin DAL

Eskişehir 2021

**PARÇADAN BÜTÜNE KIRKYAMANIN SERAMİK SANATINDA ÇAĞDAŞ
YORUMLAMALARI**

Pelin DAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seramik Anasanat Dalı

Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışman: Doç. Duygu KAHRAMAN

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Güzel Sanatlar Enstitüsü
Ağustos 2021**

Bu tez çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen 2001E003 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

ÖZET

PARÇADAN BÜTÜNE KIRKYAMANIN SERAMİK SANATINDA ÇAĞDAŞ YORUMLAMALARI

Pelin DAL

Seramik Anasanat Dalı

Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Haziran 2021

Danışman: Doç. Duygu KAHRAMAN

Bu tez araştırmasında, Anadolu'daki tarihi Selçuklulara dayanan parçadan bütüne kültürel zenginlik olan kırkyamanın; günümüzde sadece kültürel miras olarak kalmayıp, geleneksel yapısını bozmadan varlığını sürdürmesi ve diğer kültürlerin de “patchwork” adı altında farklı tekniklerle tüm dünyada nasıl halen uygulanabilir olduğunun üzerinde durulmuştur. Kırkyamanın tanımı, tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkışı, kültürel yayılımı, zamanla birlikte teknolojiyle gelişmesi ve dünyanın çeşitli yerlerinde sanatsal etkinliklere konu olması, tez araştırmasının birinci bölümünde anlatılmıştır. Kırkyamanın zamanla kültürel bir olgudan çok daha fazlasına dönüşmesi, bu süreçte uygulama tekniklerinin ve kullanılan malzemelerin çeşitlendirilmesi ve sanatın farklı alanları ile buluşmasıyla nasıl zengin bir hale evirildiğine, çağdaş sanat ve sanatçı örnekleri üzerinden ikinci bölümde incelenmiştir. Tez araştırmasının sonuca bağlandığı üçüncü bölüm olan uygulama bölümünde ise geleneksel ve modern sanat algısı içinde daima güncelliğini koruyacak olan seramik sanatı ile kırkyamanın, bu araştırmaya katkı sağlayacak ve destekleyecek şekilde; form, biçim, renk ve doku zenginliklerinin bir araya gelmesiyle söz konusu olan araştırmanın uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada ana malzeme seramik olmakla birlikte, çalışmanın amacı sanatsal eylemler içerisinde, kırkyama ile disiplinlerarası etkileşim yaratmaktır.

Anahtar Sözcükler: Kırkyama, Kültür, Anadolu, Seramik, Sanat, Disiplinlerarası.

ABSTRACT

PATCHWORK FROM PIECE TO WHOLE IN CONTEMPORARY INTERPRETATIONS OF CERAMIC ART

Pelin DAL

Department of Ceramic

Anadolu University, Graduate School of Fine Arts, June 2021

Supervisor: Assoc. Prof. Duygu KAHRAMAN

In this thesis research, “kırkyama”, which is cultural richness from part the whole based on the historical Seljuks in Anatolia; and is not only cultural heritage today, but also a maintaining existence without destroyig its traditional structure, has been emphasized how other cultures are still applicable all over the world with different techniques called “patchwork”. The definition of patchwork, its emergence in the historical process, cultural spread, development with technology over time and being the subject of artistic activities in various parts of the world are reported on the first part of the thesis research. Over time patchwork has become more than a cultural phenomenon, in this process, the diversification of application techniques and materials and how it evolved into a rich state by meeting with different areas of art were examined in the second chapter through the examples of contemporary art and artists. And in the application section, which is the third part where the thesis research is concluded, ceramic art and patchwork, which will always be up to date in the perception of traditional and modern art, were carried out in order to contribute and support to this research; the applications of the research, which is concerned with the combination of forms, structures, colors and texture richness.

Although ceramics are the main material in this study, the aim of the dissertation is to bring about interdisciplinary interaction with patchwork within artistic actions.

Keywords: Patchwork, Culture, Anatolia, Ceramics, Art, Interdisciplinary.

ÖNSÖZ

Bu tezi, bir fikirken projeye dönüştürmemde ve bu projeyi geliştirip, gerçekleştirmemde bana olan desteğini ve yardımlarını esirgemeyen; başta danışmanım, Doç. Duygu Kahraman olmak üzere, Yüksek Lisans eğitimim boyunca,engin bilgileri ile karakterimde ve meslek hayatımda, büyük bir paya sahip olacak olan tüm bölüm hocalarıma teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca, maddi ve manevi, bana her anlamda destek olan aileme ve bu süreçte yanımda olan arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Pelin DAL

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

.....

(İmza)

Pelin DAL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GÖRSELLER DİZİNİ	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KIRKYAMA	2
1.1. Kirkyama (Patchwork) Nedir?	2
1.2. Kirkyamanın Tarihi ve Gelişim Süreçleri	3
1.3. Dünyada Kirkyama ve Yorgan Kültürü	7
1.3.1. Hindistan/Pakistan	7
1.3.2. Mısır	9
1.3.3. Çin	11
1.3.4. Japonya	13
1.3.5. Güney/Kuzey Kore	15
1.3.6. İngiltere	17
1.3.7. Amerika (ABD)	19
1.3.8. İtalya	21
1.4. Kirkyama/Patchwork Temalı Uluslararası Sanat Etkinlikleri ve Müzeler	24
1.4.1. İspanya / Uluslararası Patchwork Festivali	24
1.4.2. Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali / Japonya	26
1.4.3. Suzdal Uluslararası Yorgan Festivali / Rusya	27
1.4.4. Uluslararası Yorgan Festivali / Houston (1975-...)	28

1.4.5. Uluslararası Yorgan Pazarı / ABD - Houston (1979-...) –	
Uluslararası Yorgan Pazarı / ABD - İlkbahar (1981-...)	28
1.4.6. Texas Quilt Museum	28
1.4.7. Uluslararası Yorgan Müzesi / International Quilt Museum	29
1.4.8. Sashiko Müzesi / Tokyo – Japonya	30
1.4.9. American Quilt Study Group	30
1.4.10. Tekstil Sanatları Derneği	30
1.5. Kırkyama ile Kolaj ve Asamblaj Teknikleri Arasındaki İlişki	31
1.5.1. Kolaj	31
1.5.2. Asamblaj	31
1.5.3. Kolaj ve Asamblaj	32

İKİNCİ BÖLÜM

2. PARÇADAN BÜTÜNE SANATTA KIRKYAMA	35
2.1. Geleneksel Motiflerle Tekstil Tasarımında Kırkyama.....	35
2.1.1. Nevin Aladağ	35
2.1.2. YehRim Lee	38
2.2. Tekstil ve Moda Tasarımında Kırkyama	38
2.2.1. Ester Eti Koen	39
2.2.2. Maryana Zolotova	40
2.2.3. Greyson Perry	41
2.2.4. Sonia Delaunay	42
2.2.5. Gözde İlkin	43
2.3. Resim Sanatında Kırkyama	44
2.3.1. Atilla İlkyaz	45
2.4. Heykel Sanatında Kırkyama	47
2.4.1. Michelangelo Pistoletto	47
2.4.2. Jennifer Marsh, WRAP / World Reclamation Art Project	48
2.4.3. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools	49
2.5. Seramik Sanatında Kırkyama	50
2.5.1. Zoë Hillyard	50

2.5.2. Michelle Taylor	52
2.5.3. Harriet Lawton	53
2.5.4. Keiko Matsui	54
2.5.5. Tomomi Kamoshita	55
2.5.6. Yee Soo Kyung	56
2.5.7. Natalya Sots	58
2.5.8. Brenda Holzke	59
2.5.9. Pam Schomberg	60
2.5.10. Susan O'Byrne	61
2.5.11. YehRim Lee	63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. PARÇADAN BÜTÜNE KIRKYAMA TEKNİĞİNİN SERAMİK

MALZEME İLE UYGULANMASI	65
3.1. Kişisel Uygulamalar	65
3.1.1. Çiçek Pare	66
3.1.2. Kırk Kadın Kırk Yama	67
3.1.3. Kırk Kadın Kırk Yama 2	69
3.1.4. Buluşma	71
3.1.5. Bizi Birleştiren	72
3.1.6. Aidiyet	74
3.1.7. Parçadan Bütüne	75
3.1.8. Bilinmeyen Yamalar	78
3.1.9. Bir Yama Bin Hatıra	80
3.1.10. Bizim Anadolu	82

SONUÇ	84
--------------------	-----------

KAYNAKÇA	86
-----------------------	-----------

ÖZGEÇMİŞ

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 1.1. Anadolu Selçuklu Dönemi'ne ait ahşap oymacılığına örnek bir çalışma ...	3
Görsel 1.2. Banja Luka/Bosna işi 19.yy. Osmanlı aplike seccade	4
Görsel 1.3. Banja Luka/Bosna 19.yy. Osmanlı işi aplike seccade	4
Görsel 1.4. 1718'de üretilen bilinen en eski ipek kırkyama örtüsü	5
Görsel 1.5. Pazırık Kurganı'ndan çıkan keçe eyer	6
Görsel 1.6. Pazırık Kurganından çıkan bir örtü	6
Görsel 1.7. Sindhi Ralli Yorgan örneği	8
Görsel 1.8. Sindhi Ralli Yorgan yapımı	9
Görsel 1.9. Khayamiya örneği	10
Görsel 1.10. Khayamiya'nın el ile dikimi	10
Görsel 1.11. Qing hanedanı / Baijia Pao, (1850–1900), “Yüz Hane Bornoz” örneği. Han Chinese Boy's Robe (“One Hundred Households Robe”)	11
Görsel 1.12. Renkli saten, eşkenar dörtgenli Baijia kıyafetleri, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başları	11
Görsel 1.13. 19.yy. sonlarından “Yüz Hane Bornoz” örneği. Han Chinese Boy's Robe (“One Hundred Households Robe”), late 19th century, Saint Louis Art Museum	12
Görsel 1.14. “Yüz İyi Dilek Yorgan” örneği. A One Hundred Good Wishes Quilt. Image courtesy: Kathy Walker	13
Görsel 1.15. Sashiko indigo kumaş üzerinde dikiş örnekleri	13
Görsel 1.16. Geleneksel Boro Kimono/Gerrie Congdon	14
Görsel 1.17. Geleneksel Boro Kimono (1911–1925)	15
Görsel 1.18. Geleneksel Bojagi (sarma bezi) örneği ve Kore patchwork örneği Kuzey Seul / Chojun Textile & Quilt Art Museum, 19. yy	16
Görsel 1.19. Dekoratif Jogakbo ayakkabı örneği, Kore, 1992, Victoria & Albert Müzesi, Londra / Chunghie Lee	16
Görsel 1.20. Kadın Jogakbo örneği, Kore, 1993, Victoria & Albert Museum, London / Chunghie Lee	17
Görsel 1.21. Bojagi (sarma bezi)-Gekki denilen düz bir dikiş tekniği örneği, Kore, 1940, Victoria & Albert Müzesi, London / Anna Jackson	17

Görsel 1.22. İngiltere kültürüne ait bir yorgan örneği	18
Görsel 1.23. John Haldeman ve Anna Reigart'ın evliliği için yaratılan yatak örtüsü, 1846 – 7, ABD. Victoria ve Albert Müzesi, Londra	20
Görsel 1.24. 19. yüzyıl Amerikan yorganları, Freedom Quilt, (1861)	20
Görsel 1.25. 19. yüzyıl Amerikan yorganları, Pennock family quilt (top half), (1842-3)	21
Görsel 1.26. Anjou yorganı ile Tristan yorgan efsanelerinin sahnelerini içeren bir örnek	22
Görsel 1.27. Tristan yorgan, Sicilya, efsanesinden sahnelerle kapitone yatak örtüsü, (320×287 cm), (1360-1400)	23
Görsel 1.28. İspanya / Uluslararası Patchwork Festivali'nden bir yorgan çalışması	24
Görsel 1.29. İspanya / Uluslararası Patchwork Festivali	25
Görsel 1.30. Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali, Japonya	25
Görsel 1.31. Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali, Japonya	26
Görsel 1.32. Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali, Japonya	27
Görsel 1.33. Texas Quilt Museum	27
Görsel 1.34. Texas Quilt Museum	29
Görsel 1.35. Pablo Picasso, (1912), (27 x 35cm)	33
Görsel 1.36. Jasper Johns, Flag, (1954-55), kontrplak üzerine monte edilmiş kumaş üzerine, yağlı boya ile kolaj, üç panel, Modern Sanatlar Müzesi, (42-1/4 x 60-5/8, /107.3 x 153.8 cm)	33
Görsel 1.37. Jasper Johns, Flag, (1954-55), detay görünüm, Modern Sanatlar Müzesi, (42-1/4 x 60-5/8, /107.3 x 153.8 cm)	33
Görsel 1.38. Robert Rauschenberg, Bed, (1955), yastık, yorgan üzerine yağlı kalem, ahşap destekler üzerine çarşaf, (191.1 x 80 x 20.3 cm)	34
Görsel 2.1. “Social Fabric 2”, panel üzerine halı ile kolaj, (180 x 285 x 4 cm / 2012)	36
Görsel 2.2. “Social Fabric, pink bow and pink arrow”, ahşap üzerine halı parçaları, çerçeveli, (235 x 155 x 6 cm / 2018)	37
Görsel 2.3. “Carpetball 5”, Kilim halı, Basketbol topu, (2012)	37
Görsel 2.4. “Carpetball 4”, Kilim halı, Basketbol topu, (2012)	37

Görsel 2.5. Fiberous – Jogakbo enstalasyon detayları (2020)	38
Görsel 2.6. Ester Eti Koen, “Hikayemiz” isimli Kumaşla Tasvir Sergisi, (2019)	39
Görsel 2.7. Ester Eti Koen, “Hikayemiz” isimli Kumaşla Tasvir Sergisi, (2019)	39
Görsel 2.8. Maryana Zolotova, “Trumpeting Angel in the sky”	40
Görsel 2.9. Maryana Zolotova, “Fragment of Christmas panno”	40
Görsel 2.10. Grayson Perry, “The Adoration of the Cage Fighters”, (2012)	41
Görsel 2.11. Grayson Perry, “The Annunciation of the Virgin Deal”, (2012)	42
Görsel 2.12. Sonia Delaunay, Oğlu için Yorgan Örtüsü Dikişli, Charles, (1911)	42
Görsel 2.13. Sonia Delaunay, “Simultane”, 1913	43
Görsel 2.14. Gözde İlkin, Local Stranger / “Dürtü”, eski kumaş üzerine dikiş, boyama ve patchwork, (76 x 74 cm / 2018)	44
Görsel 2.15. Gözde İlkin, Found Landscape / Uzak İhtimal, eski kumaş üzerine dikiş, boyama ve patchwork, (68 x 73 cm / 2017 - 2018)	44
Görsel 2.16. Atilla İlkyaz, Kırk Yama Kırk Hikâye, (153 x 260 cm / 2017)	46
Görsel 2.17. Atilla İlkyaz, Kırk Yama Kırk Hikâye, (156 x 306 cm / 2017)	46
Görsel 2.18. Michelangelo Pistoletto, “Muro di stracci” (Paçavra Duvarı), kumaşla kaplanmış tuğlalar, (1967)	47
Görsel 2.19. Michelangelo Pistoletto, “Muro di stracci” (Paçavra Duvarı), kumaşla kaplanmış tuğlalar, (1967)	48
Görsel 2.20. Jennifer Marsh, WRAP / World Reclamation Art Project, (2008-2013)	48
Görsel 2.21. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ #1”	49
Görsel 2.22. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ #1”	49
Görsel 2.23. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ # 2 *”	50
Görsel 2.24. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ # 3 *”	50
Görsel 2.25. Zoë Hillyard, “Stormy Bowl”, ipek seramik ve iplik, (10cm x 15cm / 2017)	51

Görsel 2.26. Zoë Hillyard, “Peony Vase”, vintage suni ipek seramik ve iplik, (32cm x 23cm / 2016)	51
Görsel 2.27. Zoë Hillyard, “Bowls of Britain”, (45 cm / 2015)	52
Görsel 2.28. Michelle Taylor, “Dorset”	52
Görsel 2.29. Michelle Taylor, “Chintz”	53
Görsel 2.30. Harriet Lawton, “Kintsugi Handstitch Plate”	54
Görsel 2.31. “Dikişli ve Yamalı Kaplar”, porselen, sır, keten ve iplik, (2013)	55
Görsel 2.32. Tomomi Kamoshita	55
Görsel 2.33. Tomomi Kamoshita	56
Görsel 2.34. Yee Soo Kyung, Translated Vase, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (2012)	57
Görsel 2.35. Yee Soo Kyung, Translated Vase, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (2013)	57
Görsel 2.36. Yee Soo Kyung, Translated Vase, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (2013)	58
Görsel 2.37. Yee Soo Kyung, Translated Vase, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (2012)	58
Görsel 2.38. Natalya Sots	59
Görsel 2.39. Natalya Sots	59
Görsel 2.40. Natalya Sots, “Mavi-Turkuaz El yapımı patchwork çaydanlık”	59
Görsel 2.41. Brenda Holzke, Fracture, karışık stoneware, (17 x 12 cm)	60
Görsel 2.42. Brenda Holzke, Shale, karışık stoneware, (15.5 x 8 cm)	60
Görsel 2.43. Pam Schomberg, Patchwork Ceramic Art Series “Unique Stoneware Pot Sculpture”, stoneware, (h:17.8cm)	61
Görsel 2.44. Pam Schomberg, Patchwork Ceramic Art Series “Highly Decorative Pot”, stoneware, (12.7cm x 12.7cm)	61
Görsel 2.45. Susan O'Byrne, porselen ve telle şekillendirdiği kuş çalışması	62
Görsel 2.46. Susan O'Byrne, porselen ve telle şekillendirdiği kuş çalışması	62
Görsel 2.47. Susan O'Byrne hayvan figürü çalışması	63
Görsel 2.48. Susan O'Byrne hayvan figürü çalışması	63
Görsel 2.49. Shopping Spree enstalasyon çalışması, Fosdick-Nelson Gallery at	

Alfred University, (457.2×317.5×406.4 cm / 2017)	64
Görsel 2.50. Shopping Spree enstalasyon detayları. (2017)	64
Görsel 2.51. Let Me Grow enstalasyon çalışması (2015)	65
Görsel 3.1. Çiçek Pare, dekor çalışması detay, elle şekillendirme, uygulama aşaması, porselen ve renkli astar	66
Görsel 3.2. Çiçek Pare, 1230°C sırlı pişirim sonrası	67
Görsel 3.3. Çiçek Pare, elle şekillendirme, porselen, (1200°C - 1230°C)	67
Görsel 3.4. Kırk Kadın Kırk Yama, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile dekor, stoneware	68
Görsel 3.5. Kırk Kadın Kırk Yama, atık yünlerle dikişsiz yama yapımı	68
Görsel 3.6. Kırk Kadın Kırk Yama, elle şekillendirme, stoneware, (1200°C - 1230°C)	69
Görsel 3.7. Kırk Kadın Kırk Yama, elle şekillendirme, stoneware, (1200°C - 1230°C)	69
Görsel 3.8. Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulama aşaması, (20×50 cm / 1240°C)	70
Görsel 3.9. Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulaması, (20×50 cm / 1240°C)	70
Görsel 3.10. Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulaması, (20×50 cm / 1240°C)	70
Görsel 3.11. Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulaması, (20×50 cm / 1240°C)	71
Görsel 3.12. Buluşma, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile dekor, stoneware	71
Görsel 3.13. Buluşma, elle şekillendirme, stoneware, (1200°C - 1230°C)	72
Görsel 3.14. Buluşma, elle şekillendirme, stoneware, (1200°C - 1230°C)	72
Görsel 3.15. Bizi Birleştiren, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile dekor, beyaz çamur	73
Görsel 3.16. Bizi Birleştiren, elle şekillendirme, beyaz çamur, krom tel	73
Görsel 3.17. Bizi Birleştiren, elle şekillendirme, beyaz çamur, krom tel,	

(1000°C - 1050°C)	74
Görsel 3.18. Aidiyet, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile dekor, beyaz çamur	74
Görsel 3.19. Aidiyet, elle şekillendirme, beyaz çamur, (1000°C - 1050°C)	75
Görsel 3.20. Parçadan Bütüne, elle şekillendirme aşaması, beyaz ve ince şamot çamur karışımı	76
Görsel 3.21. Parçadan Bütüne, renkli astar ile dekor aşaması, beyaz ve ince şamot çamur karışımı	76
Görsel 3.22. Parçadan Bütüne, altın yıldız ile sırlı pişirim sonrası dekor aşaması (800°C), (1000°C - 1050°C)	77
Görsel 3.23. Parçadan Bütüne, elle şekillendirme, beyaz ve ince şamot çamur karışımı, altın yıldız, (1000°C - 1050°C)	77
Görsel 3.24. Parçadan Bütüne, elle şekillendirme, beyaz ve ince şamot çamur karışımı, altın yıldız, (1000°C - 1050°C)	78
Görsel 3.25. Bilinmeyen Yamalar, elle şekillendirme, renkli astar ile dekor aşaması ve bisküvi pişirimi sonrası görünüm, beyaz çamur, (1000°C)	79
Görsel 3.26. Bilinmeyen Yamalar, elle şekillendirme, beyaz çamur, altın yıldız, (1000°C - 1050°C)	79
Görsel 3.27. Bilinmeyen Yamalar, elle şekillendirme, sırlama aşaması ve sırlı pişirim sonrası, beyaz çamur, (1000°C - 1050°C)	80
Görsel 3.28. Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, (r:27.5×h:13cm)	80
Görsel 3.29. Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, renkli astar ile puar dekor uygulaması, (r:27.5×h:13cm)	81
Görsel 3.30. Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, renkli astar ile puar dekor uygulaması, (r:27.5×h:13cm)	81
Görsel 3.31. Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, renkli astar ile puar dekor uygulaması, (r:27.5×h:13cm)	82
Görsel 3.32. Bizim Anadolu, atık fayansların parçalanması ve matkap ile delinmesi aşaması	82

Görsel 3.33. Bizim Anadolu, atık fayansların kompozisyona uygun yerleştirilmesi ve bakır tel ile birbirine bağlama aşaması	83
Görsel 3.34. Bizim Anadolu, atık fayansların bakır tel ile birbirine bağlama aşaması	83
Görsel 3.35. Bizim Anadolu, atık fayans, bakır tel, (100×1.40cm)	84
Görsel 3.36. Bizim Anadolu, atık fayans, bakır tel, (100×1.40cm)	84
Görsel 3.37. Bizim Anadolu, atık fayans, bakır tel, (100×1.40cm)	85
Görsel 3.38. Bizim Anadolu, atık fayans, bakır tel, (100×1.40cm)	85

GİRİŞ

Anadolu'nun parçadan bütüne kültürel zenginliği olan kırkyama; Geleneksel Türk El Sanatlarından biridir. Kırkyama, Anadolu'da halk arasında “kırk pare”, “yamalı bohça”, “hanım dilendi bey beğendi” gibi adlarla da bilinmektedir. Kırkyamanın diğer ülkelerde yaygın olarak bilinen adı ise “patchwork”tür. Bu tez çalışmasında ise Türk kültüründe en yaygın ismi olan “kırkyama” terimi kullanılacaktır.

Kırkyama, atık giysi ve kumaş parçalarının yeniden kazandırılması sonucu ortaya çıkan bir el işi sanatıdır. Sabır ve el emeğinin bütünü olması dolayısıyla, dayanışmanın sembolü olarak da görülmektedir. Her kültürün kendine has kırkyama uygulamaları vardır.

Bugünkü şekliyle kırkyama sanatının, 1600'lerin başında ticari yollar ile Hindistan'dan Avrupa'ya getirilen ve çok pahalı kumaşlar olduğu için artık parçalarında kullanılması sonucu ortaya çıktığı söylenmektedir. Hindistan ve Pakistan'daki kırkyamalarda minik ayna parçaları yer alırken, Afrika'da ise sade ve geometrik şekillerle kumaş yüzeylerinin tasarlandığı görülmektedir.

Üretilen en eski kırkyama örtüsünün, 1708'de İngiltere'de yapıldığı söylenmektedir. Ancak kırkyamaya ait ilk izlere bir İskit Kabile Reis'inin mezarında rastlandığı ve üzerinde hayvan motifleri bulunduğu da söylenmektedir.

İpek Yolu ile Avrupa'ya sonrasında da Amerika'ya göçmenler yoluyla uzanan bu sanatın, Anadolu kültüründeki kökleri ise Selçuklular dönemine kadar uzanmaktadır. Selçukluda “geçme işi” olarak adlandırılan ve aslında birer kırkyama örneği olan çalışmalar daha sonraları Osmanlı toprakları içerisinde yer alan Bosna'da gelişmiştir. Günümüzde ise kırkyamanın, ticari boyutta en üst düzeyde olduğu gözlemlenen ülke Amerika'dır.

Gün geçtikçe ilerleyen bu el işi tekniği, gelişen bir sanat dalı olarak daha da önem kazanmaktadır. Aslında yamalı bohça veya patchwork, hem yamadan sanata, hem de bütünden parça-parçadan bütünü elde etme sanatına dönüşmüş bir gelişme gösterdiğinden, bu sanata bugünkü anlamı ile recycling sanatı (geri kazanım sanatı) da diyebiliriz (İmer, s. 1). Parçadan bütüne gidilerek oluşturulan bu sanat, içinde birçok doku, renk ve desen farklılığını barındırdığı gibi plastik sanatların farklı dalları (resim, heykel, vs.) ile de bir araya gelmeye başlamıştır. Birçok ülkenin kültüründe yer almasının

yanı sıra, günümüzde kırkyama tekniğiyle üretilen eserler de, sergilerde, etkinliklerde, izleyici ile buluşmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KIRKYAMANIN TARİHİ

1.1. Kırkyama (Patchwork) Nedir?

Kırkyama, dünyaya mal olmuş Geleneksel Türk El Sanatları'ndan biridir. Aynı zamanda, birçok ülkede de genellikle “patchwork” olarak bilinen ve yaygın olarak kullanılan, kültürel bir el işi tekniğidir. Artan giysi parçalarının tasarrufa yönelik yeniden değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan, eskinin zanaatı ve bugünün popüler el işi sanatıdır.

Teknik olarak açıklanacak olursa, kırkyama; bir tekstil ürününde ya da herhangi bir eşyanın üzerinde kullanılması için kesilmiş, geometrik biçimdeki, desen ve renk bakımından farklı kumaş parçalarının, bir kompozisyon ve düzen içerisinde birbirine eklenerek bir araya gelmesidir. Kırkyamanın teknik olarak en çok kullanıldığı ve örneklendirildiği uygulama yorgan yapımıdır. Yorgan; batı literatüründe, 2 veya çok katlı kumaştan oluşan, “şilte” anlamında içi doldurulmuş, kapitone dediğimiz bir dikiş yöntemi veya bir dikiş tekniğiyle dekoratif desenlerin işlenerek üretildiği “bir örtüdür” (İmer, s. 2).

Kırkyamada kullanılan temel tekniklerden biride applike tekniğidir. Applike, fon kumaş (işlemeye esas olan kumaş) üzerine başka bir kumaş (aplikelik kumaş) parçasının değişik iğne teknikleri ile tutturulmasıyla yapılan bir işleme çeşididir (http-1). Bir diğer kırkyama tekniği ise yorgan yapımında en çok kullanılan, kapitone tekniğidir. İki kat kumaşın arasına elyaf, pamuk, yün, vb. gibi dolgular konulup dikilmesiyle ortaya çıkan ürüne kapitone denir. Kapitone kumaş genellikle sağlamlık ve kalınlık gerektiren işlerde kullanılır (http-2).

Her kültürün kendine has kırkyama uygulama teknikleri olduğu gibi ülkelere, bölgelere ve kültürlerine yönelik, çeşitli isimlerle de anılmıştır. Parçadan bütüne gidilerek, kumaş parçalarını bir araya getiren bu teknik için; “patchwork”, “quilting”, “gurama” gibi isimler kullanılırken, Türkiye’de ise Anadolu’da halk arasında;

“kırkyama”, “kırkpare”, “yama işi”, “yamalı bohça”, “hanım dilendi bey beğendi” ve “geçme işi” gibi isimler kullanılmaktadır.

Kırkyamanın tarihine yönelik Batı kaynaklarında çok eskiye dayanan ifadeler yer almamakla birlikte, Orta Asya’dan başlayarak, yayılan bu zanaat ve sanatın, farklı birçok alanda; yüzey ve form tasarımlarında kullanılarak “patchwork” adı altında yaygınlığını sürdürmekte olduğu görülmektedir. Günümüzde sanatsal yönüyle ön plana çıkan “patchwork”, batıya özgü bir şekilde, sanayi sektörüne dâhil edilip, işlevselleştirilmiştir.

Patchwork, üretim şekli ve teknik açıdan bakıldığında, yorgan ve çeşitli yorgan uygulamaları olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye’de ise Anadolu’da yaygın olan “kırkyama” ve “yamalı bohça” isimleriyle günümüzde yer edinememiş, Batı’nın baskın yayılımı ile yeni bir sanat alanı gibi patchwork adıyla bilinir hale gelmiştir.

1.2. Kırkyama’nın Tarihi ve Gelişim Süreçleri

Geleneksel el sanatlarından biri olan kırkyamanın bugünkü halini alması yaklaşık 5000 yıllık bir tarihe ve kültürel aktarımlara dayanmaktadır. 5000 yıl öncesine ait Çin’de de kalıntılar bulunurken, M.Ö. 8. yüzyıl ile M.Ö. 3. arasında Avrupa’nın doğusu ve Orta Asya’da yaşayan göçebe halk İskitler’e ait yamalar bulunmuş ve üzerlerinde hayvan şekilleri görülmüştür (http-3). Kırkyamanın, Anadolu’daki tarihinin başlangıcı, Selçuklular (1040–1308) dönemine denk gelmektedir. Farklı kumaş parçalarının, yan yana dikilerek bir araya getirilmesiyle birlikte, teknik açıdan ahşap işine yakın motifler, ortaya çıkmıştır. Selçukluda “geçme işi” olarak adlandırılan ahşap oymacılığına da benzeyen ve aslında birer kırkyama örneği olan çalışmalar daha sonraları Osmanlı toprakları içerisinde yer alan (1463–1878) Bosna’da gelişmiştir.

Görsel 1.1. Anadolu Selçuklu Dönemi’ne ait ahşap oymacılığına örnek bir çalışma, (<http://semerkandvakfi.org/anadolu-selcuklu-ahsap-sanati/>, Erişim Tarihi: 26.10.2020).

Bosna Hersek'in iki büyük şehrinden biri olan Banja Luka, Osmanlı döneminde kullanılan ismi ile Banyaluka'da üretilen kırkyama, yıllarca bölgenin adı ile anılmış ve uzun bir süre de geleneksel bir zanaat olarak uygulanmıştır. Banja Luka'nın; güneş, çiçek, yıldız vb. gibi desenlerle merkezi kompozisyon ile oluşturulmuş kırkyama çalışmaları ünlüdür. Yapılan eliş elbiseler uzun bir süre sanat olarak görülmüş ve üretilmiştir. Günümüzde Trakya ve Balkanlar'da hala bu şekilde bilinmektedir.

Görsel 1.2. Banja Luka/Bosna işi 19.y.y. Osmanlı aplike seccade,
(<https://www.birkanantik.com.tr/urun/2334014/banyaluka-seccade-19-yy-bosna-isi-osmanli-seccade-110x180-cm>, Erişim Tarihi: 26.10.2020).

Görsel 1.3. Banja Luka/Bosna 19.y.y. Osmanlı işi aplike seccade,
(<https://www.birkanantik.com.tr/urun/2334014/banyaluka-seccade-19-yy-bosna-isi-osmanli-seccade-110x180-cm>, Erişim Tarihi: 26.10.2020).

Kırkyama, 13.yy. da Avrupa'nın yaşam kültüründe yerini bulmuş ve “patchwork” olarak adlandırılmıştır (Mutlu, 2018, s. 1). Avrupa’da, “patchwork”ün ilk örnekleri, yatak örtüsü olarak ortaya çıkmıştır.

Görsel 1.4. 1718’de üretilen bilinen en eski ipek kırkyama örtüsü,
(<http://www.quiltmuseum.org.uk/collections/heritage/1718-coverlet.html>, Erişim Tarihi: 24.03.2021).

Bugünkü şekliyle kırkyama sanatının, 15.yy. da 1600’lerin başında, ticari yollar ile Hindistan’dan Avrupa’ya getirildiği ve çok pahalı kumaşlar olduğu için artık parçalarında kullanılması sonucu ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu anlamda üretilen ilk örtünün, 1708’de İngiltere’nin kuzeyinde yapıldığı söylenmektedir (Bkz. Görsel 1.4.).

Ancak Güney Sibiry’a da, tarihte bilinen ilk Türk boyu olan İskitlere ait, Türk kültür ve sanatının da izlerini taşıyan Pazırık kurganlarında, M.Ö. 3–6.yy. a ait deri ve kumaş applike edilmiş, renkli keçe örtüler bulunmuştur. Aynı zamanda, Avrupa’ya ilk göç eden Türk topluluğu olan İskitlerin, M.Ö. 3–6.yy. a ait kurganlarından çıkan bu tekstil eşyalarının, 1708’de İngiltere’de yapıldığı söylenen ilk örtüden de çok öncesine ait örnekler olduğu görülmektedir.

Görsel 1.5. Pazırık Kurganı'ndan çıkan keçe eyer, ([http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani/attachment/54#!prettyPhoto\[images\]/0/](http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani/attachment/54#!prettyPhoto[images]/0/), Erişim Tarihi:28.03.2021).

İskitlere ait mezarlar olan kurganlarda bulunan keçe örtülerin, atlar için eyer olarak da kullanıldığı söylenmektedir. Eyer de keçe kullanılmasının nedeni olarak, atların terini önlemek için olabileceği düşünülmüştür. Örtülerin üzerinde yer alan hayvan, bitki tasvirleri ve applike süslemeler Hun sanatını yansıtmaktadır.

Kurganlarda birçok tepme keçe denilen eyer örtüsü bulunmuştur. Geyik, keçi, aslan ve kartal gibi hayvanların saldırı ve mücadele anlarını anlatan kompozisyonların yanı sıra bitkisel bezemeler örtülerini süslemiştir. Örtülerin kenarları püsküllerle ve saçaklı kordonlarla daha gösterişli hale getirilmiştir. Zemin ve bezemelerde tepme keçe üretilmeden önce, yün elyafın doğal rengi de kullanılmasının yanı sıra daha sonra tepme keçe halindeyken de renklendirilmiştir. Daha sonra renkli keçe yüzeyler desene uygun şekilde kesilerek başka keçe veya deri yüzeylere applike edilmiştir. Bazı applike edilen bezemelerin üzerinde altın veya ince metallerde kullanılmıştır. Bu örtüler aplikasyon sonrası dikilmiş veya yapıştırılmıştır.

Görsel 1.6. Pazırık Kurganından çıkan bir örtü, (<https://www.sanatsal.gen.tr/hun-sanatinin-ozellikleri/>, Erişim Tarihi:17.04.2020).

15.yy. da Hindistan'dan, İpek Yolu ile Avrupa'ya sonrasında da Amerika'ya göçmenler yoluyla kırkyama sanatı yayılmıştır. Güney Amerika'da kırkyama politik görüş ifade etmek için kullanılmıştır. Kırkyama, mektuplaşmanın yasak olduğu zamanlarda cezaevindeki tutuklular için haberleşme aracı olarak kullanılmıştır. Daha sonra Amerika, bu sanatı kendi kültürü ile birleştirip, sanayisini kurmuştur. Bugün kırkyamanın, ticari boyutta en üst düzeyde olduğu gözlemlenen ülke, Amerika'dır.

17.yy. da kapitone ile kırkyama, Avrupa'da en parlak dönemini yaşamıştır (http-9). Kapitone ile kırkyama geliştikçe, desenler de çeşitlenmiştir. Gelişi güzel dikilen yamalar yerine, dikişçiler kendi desenlerini oluşturmaya başlamışlardır. Zamanla nesillere aktarılıp daha zarif ve incelikli üretimler ortaya çıkmıştır. Kırkyamalı yüzeyler, yorgan, yastık, seccade, bohça gibi ev tekstil ürünlerinde kullanılmış, sonrasında giysi yapımında kullanılmıştır.

20.yy. da elişi kırkyamaya olan yoğun ilgi azalmaya başlamış, ticari üretime ağırlık verilmiştir. Geleneksel üretime ise azınlık tarafından devam edilmiş olup, bu tekniğe 1960'larda ve 1970'lerde yeniden ilgi duyulmaya başlanmıştır. 1979'da The Quilters 'Guild'in (Yorgan Loncası'nın) oluşumu başlamıştır. Lonca'nın amacı, patchwork ve kapitone sanatının yüzyıllar arası aktarımını sağlamak ve bu zanaatı 21.yy. da temsil etmektir. 21.yy. da geleneksel ve sanatsal üslup birleşerek, geleneksel teknik ve beceriler kullanılarak tekrar popüler hale gelmiştir (http-10).

1.3. Dünyada Kırkyama ve Yorgan Kültürü

1.3.1. Hindistan/Pakistan

Hindistan'ın yarım adası İndus'ta yapılan Ralli yorganlar; Rallis Sindh, Belucistan dâhil olmak üzere, Pakistan'ın Güney illeri ve Pencap'ın güney sınırında yer alan Cholistan çölü ile birlikte, Hindistan'daki Gujarat ve Rajasthan'ın yakınlarında yer alan şehirlerde yapılmaktadır. Ralli yorganlar, canlı, çeşitli ve özgün renklerden oluşmaktadır.

Pakistan'ın çeşitli bölgelerinde yapıldığı gibi özellikle "ralli" adını kullanan Sind bölgesinde yapılmaktadır. Pakistanlı ve Hintli tasarımcılar da giyim tasarımında Sindhi geleneksel unsurlarını kullanmışlardır. Ancak Sindhi patchwork ayrıntılı olarak keşfedilmemiş bir alandır (Shen & Sethi, 2021, s. 4).

Köylerde, kasabalarda ve göçebe yerlerinde bulunan farklı kabilelerden ve tabakalardan Müslüman ve Hindu olan kadınlar ralli yorganlar üretmektedir. Köylerde yaşayanlar için Ralli yorganlar, çeyiz olarak hazırlanmaktadır. Evlenecek kızların çeyizi için en önemli parçalarından biridir. Kültürel düşünceye göre birden çok ralli yorgana sahip olmak maddi refah ve güç olarak görülmektedir. Gündelik hayatta ise ahşap karyolalara serilmek ve kaplamak için kullanılmasının yanı sıra zemin ve yer kaplamasında da kullanılmaktadır.

Ralli yorganların üç stilleri vardır: patchwork, aplike ve nakış. Patchwork, geometrik şekillere kesilmiş ve birbirine dikilmiş renkli kumaşa dayanmaktadır. Tasarımların çoğu simetriktir ve çok dikkatli bir şekilde dikilmektedir (<http-11>).

Görsel 1.7. Sindhi Ralli Yorgan örneği, (<http://bozdar.com/sindhi-ralli/>, Erişim Tarihi: 14.07.2021).

Özel ralliler genellikle aynalar, payetler, boncuklar, ipek veya iplikten yapılmış püsküller ve kabuklarla süslenir. Ralli yorganları, anneleri veya diğer kadınlar tarafından çocukluktan tekstil işi öğretilen kadınlar tarafından yapılır. Bilim adamları rallileri bölgenin gerçek halk sanatı olarak görüyorlar. Yorganlarda kullanılan eski motifler, 5.000 yıl önce gelişen yerel uygarlıklarda kullanılan sembollere benzemektedir (<http-13>).

Harika renkler ve şekiller oluşturmak için dikiş için renkli iplik (genellikle siyah veya koyu renkli bir arka plan kumaşında) kullanmak gelenekseldir. Yorganın üstündeki dikiş genellikle bir kadının işidir ve geleneksel olarak katmanların dikilmesi üç veya dört kadından oluşan bir grup tarafından yapılır (Bu, Amerikan "kapitone arı" geleneğine çok benzer.) (<http-14>).

Görsel 1.8. Sindhi Ralli Yorgan yapımı, (<https://www.dawn.com/news/1331442>, Erişim Tarihi:02.07.2021).

Ralli yorganları, diğer kırkyama ve applikelerden ayıran özelliği; aynı şekilde kesilmiş kumaş parçalarının, diyagonal bir biçimde yerleştirilmesi ve çeşitli süsler ekleyerek (ayna, püskül, kabuk, nakış vs.) zenginleştirilmesidir.

1.3.2. Mısır

Kırkyamaya ait en eski örneklerin Mısır mezarlarında görüldüğü söylenmektedir. Khayamiya, tarihi örnekleri nadir olan, Orta Doğu'da ve Kuzey Afrika'da çadır süslemeleri için kültürel olarak kullanılan bir applike tekniğidir. Günümüzde yatak örtüsü, yastık kılıfı ve moda sektörüne yönelik çanta vs. diğer kullanımlar içinde üretilmektedir.

Görsel 1.9. *Khayamiya örneği, (https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AAND9GcRbJwQQFS_FbARu4msrwEpzy9pcnT5MXNxxwktrAIoRBI0PYPrq&usqp=CAU, Erişim Tarihi: 30.04.2020).*

Sırt kısmı ağır ve pamuklu kumaştan yapılan Khayamiya, iklimin kuru sıcak ve tozlu olmasından dolayı, dayanıklı olması ve iklime karşı geçirgenliği koruması için tasarlanmıştır. Pamuklu ve ağır sırtın üzerine yine el dikişi ile pamuklu applike uygulanır. Usta olan çadır üreticileri tarafından, iğne ve iplik ile el dikişi yapılmaktadır. Khayamiya, genellikle tek bir ustanın elinden çıkmaktadır. Ölçüleri bir kaç metre de olabilir, daha fazlası da olabilir. Tek bir ustadan çıktığı için büyük ölçekli Khayamiya'ların yapımı bir kaç ay sürebilmektedir.

Görsel 1.10. *Khayamiya'nın el ile dikimi, (https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/atharna-production/app/public/ckeditor_assets/pictures/726/content_mkm_8029.jpg, Erişim Tarihi: 30.04.2020).*

En çok kullanılan motiflerden olan İslami geometrik desenler, eğrisel ve klasik süslemeler tasarımları popüler hale getirmiştir. Ayrıca Firavun Sanatı'ndan (Pharaonic Art), motiflerden özellikle papirüs ve lotustan etkilenecek tasarlanan sahneler görmek mümkündür. Mısır folklorik masallar ve hikâyeler (Goha, Nubia Müzisyenleri, Dönen Dervişler), stilize edilmiş kuş ve balık tasvirleri de turistik konu olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır. Çağdaş uygulamalar ve turistik amaçla üretilen Khayamiya daha ince ve daha detaylı işçiliğe sahiptir. Kuran'ın metinlerine dayanan kaligrafik kalıplar da kullanılmaktadır.

1.3.3. Çin

Görsel 1.11. *Qing hanedanı / Baijia Pao, (1850–1900), “Yüz Hane Bornoz” örneği. Han Chinese Boy’s Robe (“One Hundred Households Robe”), (<https://www.artic.edu/artworks/150152/boy-s-baijia-pao-one-hundred-household-robe>, Erişim Tarihi: 25.12.2020).*

Kırkyama, Çin'de daha az yaygın olmasına veya belki de daha az takdir edilmesine rağmen, diğer formlara göre Tekstil Sanatı'nın tarihini anlamak, Baijia Pao cüppelerinin doğasında bulunan anlamların anlaşılmasına yardımcı olur. Bu nedenle Baijia Pao, mistik veya dini özelliklere sahip nesneler olarak Asya'nın patchwork giysileri geleneğine uymaktadır. Ve yayınlanmış çok az kaynak Baijia Pao'ya atıfta bulunurken, ruhen koruyucu giysiler olarak erkek çocuklar için yapıldığını kabul ederler.

Baijia Pao'nun daha eski inanç ve geleneklerden geldiği de düşünülmektedir. Kullanan kişileri görünmeyen etkenlerden koruduğu ve tılsımlı kıyafet olduğu söylenir. Batı'da bilinmeyen Çin'in diğer yerel el işi teknikleri gibi Baijia Pao'da fazla bilinmemektedir.

Görsel 1.12. *Renkli saten, eşkenar dörtgenli Baijia kıyafetleri, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başları, (Yin, 2019, s. 318), (Erişim Tarihi: 23.12.2020).*

Rahiplere ait ipek kumaşların yama haline getirilmesiyle başlayan bir diğer Çin'in patchwork türü Jia Sha'dır. Yamalar varlıklı hayırsever insanlar tarafından bağışlanmaktadır. Böylelikle yamalar, Budistlerin mütevazılıklarının bir göstergesi olur. Jia sha kırkyama uygulamalarından, Budist kumaşlar ile en iyi seçki oluşturan teknik olmuştur.

Yama işi yalnızca Budizm ile özdeşleştirilmemiştir. Taoist Sekiz Ölümsüz'den biri olan Lan Caihe, bazen yamalı bir cüppe giyerken resmedildi. Ayrıca Metropolitan Sanat Müzesi, hepsi kırkyama olan hem Budist hem de Taoist rahiplerin rolleri için yapılmış bir grup Qing hanedanı imparatorluk tiyatro cüppesine sahiptir (Hanson, 2012, s. 2).

Görsel 1.13. 19.y.y. sonlarından “Yüz Hane Borno” örneği. *Han Chinese Boy's Robe (“One Hundred Households Robe”)*, late 19th century, Saint Louis Art Museum. (Hanson, 2012), (Erişim Tarihi: 08.02.2020).

Baijia Pao ile benzerlik gösteren “One Hundred Families Robe” olarak bilinen Çin'in kırkyama tekstili borno'ları, kırkyama tekniği gibi kumaş parçalarının bir araya getirilmesiyle yapılır. Çin yorgancılığında halen daha kullanılan bir tekniktir. Çin, kırkyama uygulamaları için ipek ve pamuk kumaşlar kullanır.

Kırkyamalar genellikle kültürün gelenekselliği, efsaneleri ve Çin folklorunun bir hikâyesi yansıtılır ve tema olarak kullanılır. (Qilin Çocuğu Getiren, Kapı Tanrıları, Ejderha Kralı, Mutfak Tanrısı vs.). Çin Patchwork'ü iyi şans sembolü olarak görülür. Bebekler için yapılan kıyafetlerde, yorganlarda kullanılan her bir yama bebeğin kutsanması içindir (Hanson, 2012, s. 2).

Görsel 1.14. “Yüz İyi Dilek Yorgan” örneği. A One Hundred Good Wishes Quilt. Image courtesy: Kathy Walker. (Hanson, 2012). (Erişim Tarihi: 08.02.2020).

Çin’deki kırkyama kullanımı yalnızca geleneksel kıyafetlerde veya yorganlarda değildir. Aynı zamanda perdelerde, çocuk ayakkabıları ve eşyalarında, şapkalarda, çantalarda, cüzdanlarda, önlüklerde ve sigara kutularında görülmektedir.

1.3.4. Japonya

Tekstil tarihçisi Cynthia Shaver'a göre, tamamen estetik olan Sashiko dikişinin, kaydedilen en eski görünümü sekizinci yüzyılda idi. Bu keşişin cübbesi, Japonca "sasu" veya "delmek" fiilinden sonra Sashiko dediğimiz titiz koşu dikişi içeriyordu. Sashiko tipik olarak indigo kumaş üzerinde beyaz bir iplikle yapılmaktadır (http-19).

Görsel 1.15. Sashiko indigo kumaş üzerinde dikiş örnekleri.

(<https://www.flickr.com/photos/jacquedavis/18076224358/>, Erişim Tarihi: 22.12.2020).

Tarihsel geçmişine bakıldığında daha çok giysilerde kullanılmıştır. Zaman içerisinde Sashiko el dikişi ile giysi onarımının ötesine geçip daha çok kullanılmaya başlamıştır. Giyim haricinde diğer ev tekstil ürünlerinde ve günlük aksesuarlarda da kullanılmıştır. Bölgeye göre Sashiko'nun dikişlerinin sıklığı kullanılan malzeme (boya, kumaş, ithal pamuk ve yün vb.) ve indigo miktarı değişiklik gösterebilir. Bu nedenle herkesin diktiği Sashiko birbirinden farklıdır. Kişisel ve sanatsal bir giyime dönüşür. Ortaya çıktığı Orta Çağ'dan beri ulusal ve günümüzde uluslararası olarak halen kullanılmaya devam edilmektedir.

Görsel 1.16. Geleneksel Boro Kimono/Gerrie Congdon, (<https://www.heddels.com/2015/08/all-about-boro-story-japanese-patchwork/>, Erişim Tarihi: 30.04.2020).

Geleneksel kırkyama uygulamalarından biri olan, “Boro”, ihtiyaç sonucu Japonya’da ortaya çıkmıştır. “Düzensiz, lime lime” veya “yırtık pırtık” anlamlarına gelen Boro tarzı, 19 ve 20.yy.da kırsal bölgede yaşayan Japonlar tarafından tercih edilmiştir. Japonya’da 20.yy.a kadar pamuk yaygın değildi, bu yüzden kimono vs. kıyafetler deforme olduğunda, kadınlar Sashiko dikişi ile küçük parça kumaşlarla yama yapmışlardır (http-22).

Görsel 1.17. Geleneksel Boro Kimono (1911–1925),

(<https://www.overthebluehorizon.com/products/boro-rags-and-tatters>, Erişim Tarihi:22.12.2020).

“Boro”, çok yaygın olarak bilinen bir teknik değildir. Genellikle kırsal kesimin kullandığı, İndigo artık parçalarının ve Japon kumaşlarının kullanıldığı bir Japon Patchwork’üdür. Modern Çağ’ın başlaması ve endüstriyel üretimin artması ile birlikte Boro, popülerliğini yitirmiştir. 21.yy.da kabul görmüş, markalar tarafından tekrardan kullanılmaya başlanmıştır (http-24).

1.3.5. Güney-Kuzey Kore

Kore’nin kapitone, kırkyama tarihi yaklaşık 200 yıl öncesine dayanmaktadır. Kore’nin geleneksel kıyafetlerinden olan Hanbok’un, kol kesiminin yuvarlak gelmesinden kaynaklanan artık kumaş parçaları, kadınlar tarafından kullanılmak durumundaydı. Böylelikle Kore’de patchwork başlamıştır, denilmektedir. Kapitone ve patchwork kullanımı, kıyafetlerde, battaniye ve yorganlarda, aynı zamanda da, çok amaçlı kare kumaş parçaları olan “bojagi”ler de ve birçok tekstil formunda yaygındır (http-25).

Görsel 1.18. Geleneksel Bojagi (sarma bezi) örneği ve Kore patchwork örneği.

Kuzey Seul / Chojun Textile & Quilt Art Museum, 19. y.y.,

(http://koreatimes.co.kr/www/news/art/2008/04/203_13414.html, Erişim Tarihi:25.12.2020).

Jogakbo, geleneksel kumaşların artık parçalarından bojagi denilen yerli sarma bezleri yapmak için kullanılan bir kırkyama tarzıdır. Bojagi (sarma bezi) tekniği, bir sanat olarak Kore’de oldukça eski bir geçmişe sahiptir. Joseon Hanedanlığı’nda (1392–1910), toplumda erkeklerin baskın rol oynamasından dolayı, kadınların eğitimden dışlanması ve baskılanması ile ev işlerine, dokuma ve nakış gibi el üretimlerine yönelmişlerdir (http-27).

Görsel 1.19. Dekoratif Jogakbo ayakkabı örneği, Kore, 1992, Victoria & Albert Müzesi, Londra /

Chunghie Lee. (<https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>, Erişim

Tarihi:09.03.2020).

Günlük kullanılan kıyafetleri, yorgan ve nevresim takımlarını ve bojagi denilen sarma bezlerinden üretmişlerdir. Hanedan döneminden kalan kumaşlar değerlendirilip, kumaş parçalarını yama tekniği ile büyük kare ve dikdörtgenlere ekleyerek, jogakbolar üretilmiştir. Jogakbo’nun üretiminde, pamuk, ipek, kenevir, kâğıt ve Doğu Asya’ya ait parlak bir görüntüsü olan “rami” denilen bir bitki lifi kullanılmıştır.

Görsel 1.20. Kadın Jogakbo örneği, Kore, 1993, Victoria & Albert Museum, London / Chunghie Lee, (<https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>, Erişim Tarihi:09.03.2020).

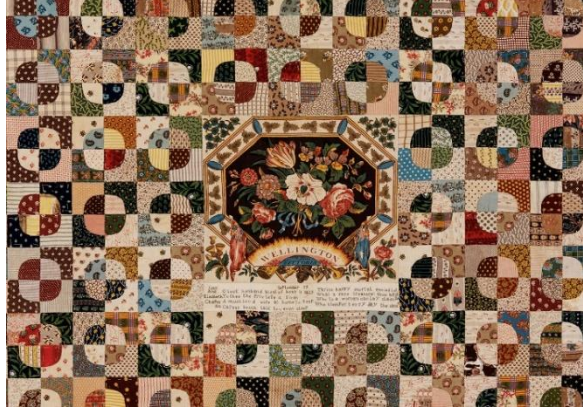

Görsel 1.21. Bojagi (sarma bezi)-Gekki denilen düz bir dikiş tekniği örneği, Kore, 1940, Victoria & Albert Müzesi, London / Anna Jackson. (<https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>, Erişim Tarihi:09.03.2020).

Hurda olarak görülen artık kumaş parçaları, “gekki” denilen düz bir dikiş tekniği kullanılarak dikilmiştir. Yamalanarak kare ve dikdörtgen parçalarla birleştirilir ve düzensiz ama düzenli bir şekilde kumaş genişletilmektedir. Jogakbolar, çağdaş desenler ile birçok renk kullanılarak da uygulanabilir veya 1940’lardan kalma örnekte de görüldüğü gibi sade ve tek renk ile de üretilebilmektedir (http-31).

1.3.6. İngiltere

13.yy.da İngiltere, Latince “cucita (yastık, destek)” dan türeyen yorgan kelimesini ilk defa kullanmaya başlamıştır. Kapitone ise, iki kumaş arası kalın bir tabaka ile dikilmiş anlamındadır. 18.yy.a geldiğinde İngiltere aradaki kalın tabakayı kullanmayı bırakmış ve sadece iki kumaş birbirine dikilmeye başlanmıştır.

Görsel 1.22. İngiltere kültürüne ait bir yorgan örneği, (<https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-quilting-and-patchwork>, Erişim Tarihi:30.04.2020).

17.yy.da Britanya’da, daha çok üst tabaka insanların giydiği kapitone ipek takımlar ve pantolonlar için tercih edilmiştir. İlerleyen zamanda kombinezon, ceket ve yelek yapımı içinde kullanılmıştır. Büyük şehir ve diğer şehirlerde ise yorgan olarak profesyonel bir şekilde üretilmiştir. Aynı zamanda yorganlar ithal edilmiştir. Hint yatak örtüleri, 17 ve 18.yy.larda İngiltere ve Hollanda pazarları için en gözde ihracat malzemesi olmuştur. İngiltere’de de kapitonenin yerel bir tarihi vardır. İngiliz kapitoneleri kadınların yaptığı üretimlerin sonucudur. Günlük kullanım eşyası olarak yapıldığı gibi doğum, düğün ya da çeyiz gibi özel günler içinde yapılmıştır.

Günümüze kadar gelen en eski kırkyama örneği olduğu söylenen İngiltere’ye ait yatak örtüsü, 2000 yılında bulunmuştur. İngiliz Adaları Quilters Guild 1718 yılına ait bu ipek örtüyü satın almıştır. 18.yy.dan itibaren, Britanya Adaları’nda bölgesel değişimler yaşanmaya başlanmıştır. 20.yy.ın ortalarına gelindiğinde Galler, Kuzey İngiltere ve Britanya Adaları (İrlanda ve İngiltere’nin Güney Batısı) değişime ayak uyduran, yeni ve anlaşılabilen geleneklere sahip olmuştur. Kendilerine ait, daha çok kapitone üzerine tasarı stilleri ve üslupları vardır. Kırkyamadan çok kapitone tasarımları ön plandadır.

ABD’nin ilk göçmenlerinden İngilizlerin gelenekleri ile birleşen ve gelişen Amerikan üslubu; Baltimore tarzı ile gelişen aplikeler, parçalı kırkyama ile birleşmiştir. Güney özellikle güçlü bir applike geleneğine sahipti. En güzel örneklerden bazıları, Baltimore, Maryland civarında ortaya çıktı. Her zaman bir yorganın en önemli unsurlarından biri olarak kabul edilen ayrıntılı ve tanımlanabilir dikişlerle ayırt edilirler (Baltimore quilts, s. 18).

Amish kırkyamasında ise Galce yün yorganların etkisi görülmektedir. 19.yy. ortalarına gelindiğinde koruyabildikleri yorganlar, Atlantik boyunca iki tarafı da etkisi altına aldığını göstermektedir. Sanayi Devrimi'nden önce kumaş üretimi, süreç ve mali açıdan çok zordur, bu yüzden kumaşlara kırkyama ve kapitone eklemek, lüks sayılmıştır. Çünkü zaman ve emek çok önemlidir. Tekstil üretimi makineleşmeden önce maliyetinin çok fazla olduğu bir dönem geçirmiştir. 19.yy.'ın sonunda, yaratıcılık tasarımdan daha çok dikişle eş tutuluyordu.

1.3.7. Amerika(ABD)

Yorganlar Amerika'nın en büyük yerli sanat formlarından biri olarak kabul edilir. Tekstil ürünleri pahalı ve yapımı zaman alıcı olduğu için toplam yatak örtüleri yatağın kendisinden daha değerli olabilir. Zenginler arasında bile daha dekoratif yorganlar oluşturmak için çok az zaman olduğundan Amerika'da yapılan ilk yorganlar faydacı parçalı yorganlardı. Parçalı Yorgan: Küçük kumaş parçalarının birbirine dikilmesiyle oluşan, en sık görülen yorgan çeşididir. Blok yorganlar, birbirine dikilmiş kumaş kareleridir (Quilts For Warmth, s. 9-11).

Yorganlardaki bölgesel farklılıklar, sömürge döneminde oldukça erken ortaya çıkmaya başladı. New England'da yapılanlar, sıcaklık için gerekliydi ve daha çok, bütün kumaştan veya basit geometrik şekillerden oluşan şeritlerden yapılmış, ev dokumasından yapılmışlardı. Güneyde, daha sıcak iklimi ve tarım ekonomisi ile köle kadınlar temel tekstil işlerinin çoğunu üstlenirken, evin kadını daha süslü işler yarattı (Regional Differences, s. 17).

Kuzey Amerika'da, bir günde bütün bir yorganı dikmek amacıyla, evlenmek üzere olan bir kız için yorgan yapma “arı” geleneği vardır. Koleksiyondaki bir Amerikan “Gelin Yorganı”, 1846'da John Haldeman ve Anna Reigart'ın evliliği için yaratıldı. Yeni bir günün doğuşuyla sembolik çağrışımlarıyla popüler olan “güneş patlaması” veya “yükselen güneş” olarak bilinen bir desen kullanır ([http-33](http://33)).

Görsel 1.23. John Haldeman ve Anna Reigart'ın evliliği için yaratılan yatak örtüsü, 1846 – 7, ABD. Victoria ve Albert Müzesi, Londra, (<https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-quilting-and-patchwork>, Erişim Tarihi:23.12.2020).

Kırkyama, Amerika'da Büyük Buhran Dönemi'nde, yıpranmış kıyafetleri, yorgana dönüştürmenin bir yolu olarak görülüp, canlanmıştır. Bu dönemde çok küçük ve yıpranmış kumaş parçalarını dahi kırkyama için uygun görmüşlerdir. II. Dünya Savaşı ile birlikte kırkyama ABD'de gerilemeye başlamıştır. Bir zaman sonra Amerika'nın 200.yılında tekrardan canlanma yaşamıştır. Bugün ise, üretilen kırkyama tasarımlarında, %100 pamuk kumaş kullanılmaktadır. Amerika, kapitone ve kırkyama endüstrisinin en büyük ağı olmuştur. Aynı zamanda kırkyama adı altında, sanat okullarında, dersler verilmektedir.

Görsel 1.24. 19. yüzyıl Amerikan yorganları, Freedom Quilt, (1861). (<https://www.radford.edu/rbarris/Women%20and%20art/amerwom05/quilts.html>, Erişim Tarihi:15.07.2021).

Fabrika yapımı kumaşlar Amerika'ya ithal edildiğinde aplikeli yorganlar 18. yüzyılın sonlarında yaygın kullanıma girmiştir. Aplike yorganlar, zemin kumaşa dikilmiş kesik şekillerle yapılmıştır. Parçalı yorganlardan daha pahalılar, ancak ayrıntılı kapitone sergilemek için ideal bir yer sağladılar. Maliyetine rağmen, birçok kadın gerçekçi, anlatsal veya soyut olsun, daha fazla tasarım özgürlüğünü tercih etmiştir. (Applique Quilts, s. 16).

Görsel 1.25. 19. yüzyıl Amerikan yorganları, Pennock family quilt (top half), (1842-3).

(<https://www.radford.edu/rbarris/Women%20and%20art/amerwom05/quilts.html>, Erişim Tarihi:15.07.2021).

1.3.8. İtalya

İtalyanca'da “nakış için doldurulmuş teknik” diye de bilinen Trapunto, kapitone tekniklerinden birisidir. 14.yy.dan önce İtalya'da ortaya çıktığı söylenmektedir. Dekor yönünden zengin olan Trapunto'da, en az iki katman kullanılır ve yorganda kabarık, dekoratif yüzeyler oluşturulur.

Trapunto, 17.yy.la birlikte Fransa'da geliştirilen geleneksel bütün kumaştan yapılan Provencal yorganların yapım teknikleriyle hemen hemen benzerlik taşımaktadır. Trapunto'ya dair bulunan ilk Avrupa yorgan örneklerinden olan keten Tristan yorgan, 13.yy.ın ikinci yarısında Sicilya'da yapılmıştır ve Londra'da Victoria Albert Müzesi'nde yer almaktadır. Diğer bir örnek ise Floransa'daki Bargello Sanat Müzesi'nde yer alan, 1390'da bir düğün için yapıldığı düşünülen Tristan yorgandır. Üçüncü bir örnek daha

bulunmuş olup, onun da II. Dünya Savaşı zamanlarında Anjou, Loomis Kraliyet Evi için yapıldığı düşünülmektedir (http-37). Bu örneklerin ortak noktası, üçü de “Yedi Ölümcül Günah”ın sırrını içeren Anjou yorgani ile Tristan yorgan efsanelerinden sahneler içermektedir. (Bkz: Görsel 1.26.).

Görsel 1.26. Anjou yorgani ile Tristan yorgan efsanelerinin sahnelerini içeren bir örnek, (<https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-quilting-and-patchwork>, Erişim Tarihi:30.04.2020).

Bir diğer ortak nokta ise üç örnek de 1200 yıl önce yapılan Sibiryalı halısı ile benzer teknik uygulamalar ile yapılmasıdır. Dekor ağırlıklı motifler ve onların etrafında, keten kumaşa geri dikiş ile birleştirilen bir başka keten, pamuk doldurulmuş Trapunto bölümleri ve bunların arkasında dikişli kapitone çalışması vardır. Bahsi geçen bu erken yorgan örnekler, kapitoneli eşyalar ve diğer 17.yy.a kadar dayanabilen kapitoneler, ham pamukla doldurulmuş ketenler ve yünler bilinmektedir.

Bu kapitoneler sadece İtalya ile sınırlı kalmamış, diğer ülkelerde de örnekleri görülmüştür. Ülkeler arası etkileşim 15.yy. da Almaya ve Fransa'nın verdiği referanslardan anlaşılmıştır. 1426 yılına ait bir Provençal döküm, Alexander ve Solomun figürlerinin olduğu “Napoli tarzı” yorganların Trapunto'ya benzerliğini ortaya konmuştur. Bu dönemde ithal yorganlar çok popüler hale gelmiştir. 16.yy.ın sonlarına gelirken yerel bir gelenek başladığı görülmüştür. Detaylı ipek kumaştan yorganlar, İtalya, Fransa, İngiltere gibi ülkelerde ortaya çıkmıştır. Yorganların üzerlerinde genel olarak gemi motifleri görülürken, peştamallar da ise “Mohammedans” ve “egzotik” süslemeler görülmüştür.

Görsel 1.27. *Tristan yorgan, Sicilya, efsanesinden sahnelerle kapitone yatak örtüsü, (320×287 cm), (1360-1400), (<https://collections.vam.ac.uk/item/O98183/the-tristan-quilt-bed-cover-unknown/>, Erişim Tarihi: 15.07.2021).*

Bir başka İtalyan kapitone olan Kordonlu Kapitone'nin (Cordèd Quilted), diğèr Asya ve Orta Doğú ölkelerinde de örneklèri görölmektedir. Bu kapitone tekniğı Avrupa'da 17–18.yy. a kadar yapılmış ve en popüler dönemleri yaşamıştır. İtalyan kapitone, Rönesans döneminde, ipek ve saten ticaretinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Kumaş ve teknik birbiri ile uyumludur. Kapitonelerin görsel zenginliğini arttırmak için parlak kumaşlar kullanılırken, yatak örtüleri için cilalı pamuk ve yün kullanılmaktadır.

17.yy.ın son yarısında ve 18.yy.ın başlarında büyük yorganlar, yelekler, ceketler, iç çamaşırları, özellikle kombinezonlar, sabahlıklar ve mobilyalar vs. kapitone modasına uygun olarak üretiliyordu. Geleneksel tasarımların birçoğı, iç bölümlerde hareketli desenler, çiçek demetleri ve soyut desenler ile geometrik çizgilerden oluşmaktadır.

Günümüzde üretimler tercih edilirse elle ya da genellikle makinelerde üretilebilmektedir. Genel olarak iki kumaş ile uygulanmasına karşın, kapitone tekniğı üst katman ile bir kat şeklinde çalışılabilir. Uygulamaların bitmiş hali genellikle astarlıdır. Sonuç olarak Trapunto, tasarlanan kompozisyon şekline göre oluşan sadece bir dikiş hattı ile iki kumaş katmanı olan ve kumaşın arkadan kesilip vatkaların eklenmesi ile ortaya çıkan bir kapitone tekniğidir.

1.4. Kırkyama / Patchwork Temalı Uluslararası Sanat Etkinlikleri ve Müzeler

Kırkyama birçok ülkenin kültüründe yer almakla birlikte, günümüzde kırkyama tekniğiyle üretilen sanat eserleri de sergiler de izleyici ile buluşmaktadır. Her yıl birçok ülkede, kırkyamanın kültürel ve sanatsal açıdan tanıtıldığı festivaller, etkinlikler ve sergiler düzenlenmektedir. Yorgan müzeleri ise Anadolu'nun kırkyamasının sanatsal bir olguya dönüştüğünün kanıtı niteliğindedir.

1.4.1. İspanya / Uluslararası Patchwork Festivali

İspanyol Patchwork Derneği (AEP) tarafından düzenlenen Uluslararası Patchwork Festivali, İspanya'nın en büyük toplu tekstil sanatı sergisidir ve önde gelen uluslararası etkinliklerden biridir (<http-40>).

Görsel 1.28. *İspanya / Uluslararası Patchwork Festivali'nden yorganlar, (<http://isicrafts.com/festival-internacional-de-patchwork-sitges-2017-parte-i/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021).*

İspanyol Patchwork Derneği (AEP), İspanya'da 1998'de on dört meraklı tarafından kuruldu. On üç yoğun yıl sonra 2000 üye var ve bu da İspanya'yı son birkaç yılda kırkyamanın popülaritesinin en belirgin arttığı Avrupa ülkelerinden biri yapıyor. AEP, hem ulusal hem de uluslararası kırkyama dünyasından en son haberleri içeren üç ayda bir dergi yayınlamaktadır. Sergiler, ticaret fuarları gibi güncel olaylar ve en son kırkyama ürünleri hakkında kapsamlı raporlar yayınlarlar (<http-42>).

Görsel 1.29. *İspanya / Uluslararası Patchwork Festivali'nden yorganlar, (<http://isicrafts.com/festival-internacional-de-patchwork-sitges-2017-parte-i/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021).*

Festivalin yapıldığı kasaba Sitges, 2005 yılından bu yana, Sitges Şehir Konseyi ve Gremi d'Hostelería ile işbirliği içinde, Uluslararası Patchwork Festivali'nin farklı sürümlerinin merkezi olmuştur ve her yıl hem katılımcılar hem de sergiler düzeyinde ve kamu düzeyinde daha büyük başarı elde etmektedir. Bu festivali gerçekleştirmek için, AEP'nin bir dizi sponsor şirketi vardır ve bunlar olmadan bu etkinliği organize etmek mümkün değildir (<http-44>).

Görsel 1.30. *İspanya / Uluslararası Patchwork Festivali, (<https://patchworkbarcelona.com/galeria-fotos-feria-patchwork2019-sitges/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021).*

Barcelona'nın yaklaşık 35 kilometre güneybatısında yer alan bu kasaba, doğal güzelliğin, zengin mirasın ve heyecan verici gece hayatının bereketidir. Bu arka planda, Sitges Patchwork Festivali, dört günlük bir kırkyama şovudur. Bu eşsiz kutlama, uluslararası tekstil sanatı takviminde kırmızı harfli bir olaydır. 15.000'den fazla ziyaretçi

görmektedir (http-46). Festivalde aynı zamanda kapitone kurslarının yanı sıra, birçok ulusal ve uluslararası sergi gerçekleştirilmektedir.

İlk başlangıçta, tüm faaliyetler tek bir binada yoğunlaşmıştır. Bugün, Belediye Meclisi, AEP'ye sahip olduğu tüm mevcut alanları sembolik binalarda sergileyerek veriyor. Tüm ulusal topraklarda ve aynı zamanda ücretsiz giriş ile tek ihtisas fuarıdır (http-47).

1.4.2. Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali / Japonya

Görsel 1.31. Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali, Japonya,

(<https://www.flickr.com/photos/patchworkpottery/2246377100/in/pool-932951@N24/>, Erişim Tarihi: 16.01.2021).

Her Ocak ayında düzenlenen Tokyo Uluslararası Yorgan Festivali, dünyanın en büyük yorgan festivalidir. Tokyo'daki bu uluslararası popüler sergide yüzlerce dekoratif yorgan ve sanat eseri sergilenmektedir. Festival her yıl konuk konuşmacıları, sınırlı etkinlikleri, atölyeleri, seminerleri sergiliyor ve dünyanın en iyi yorgancılarından bazıları tasarımlarını paylaşmak üzere davet edilmektedir (http-49).

Görsel 1.32. *Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali, Japonya,*
(<https://www.flickr.com/photos/patchworkpottery/2246373620/in/pool-932951@N24/>, Erişim Tarihi:
16.01.2021).

Yorgan Festivali, etkinlik boyunca çok sayıda yorgan ve el işi temalı cezbedici merkezleri ile doludur. Festivalin en önemli özelliklerinden biri, yorgancılar arasında yılın en iyi yorganını belirlemek için düzenlenen yıllık bir yarışma olan Japan Quilt Grand Prix'dir (http-51).

Görsel 1.33. *Tokyo Uluslararası Büyük Yorgan Festivali, Japonya,*
([flickr.com/photos/patchworkpottery/2246373434/in/pool-932951@N24/](https://www.flickr.com/photos/patchworkpottery/2246373434/in/pool-932951@N24/), Erişim Tarihi: 16.01.2021).

1.4.3. Suzdal Uluslararası Yorgan Festivali / Rusya

Festival, Rusya'nın en önemli tarihi ve turistik merkezlerinden biri olan eski Suzdal kentinde, Moskova'ya 220 km uzaklıkta yer almaktadır. Suzdal, kuruluşundan bu yana 990. yılını kutladıktan sonra, ortaçağ Rus mimarisinin gerçek hazinelerini, ortodoks kiliseleri ve manastırlarını, ahşap yapıları (9 kilometrekarelik bir alanda yer alan 200'den fazla tarihi simge yapı) hala korumaktadır. Suzdal'da yüksek binalar inşa etmesine izin verilmediğinden, kasaba eski günlerin eşsiz atmosferini sürdürmeyi başarmıştır. Uluslararası Yorgan Festivali, Rusya Kültür Bakanlığı, Vladimir bölge yönetimi ve Vladimir-Suzdal Müze-Rezerv'in desteğiyle Suzdal'da düzenlenmektedir (http-53).

1.4.4. Uluslararası Yorgan Festivali / Houston (1975-...)

Uluslararası Yorgan Festivali, ABD'deki en büyük yıllık yorgan gösterisidir ve her sonbaharda Houston, Teksas'ta gerçekleşir. Festival düzenli olarak dünyanın dört bir yanındaki 35'ten fazla ülkeden 55.000 kişiyi çekmektedir. 1000'den fazla stantta yorgan, kumaş, malzeme ve el sanatları için alışveriş yapmanın yanı sıra tüm deneyim seviyeleri için 550 Festivalde 1.600'den fazla yorgan ve eşsiz tekstil sanatı sergileniyor ([http-54](http://www.texasquiltmuseum.org)).

1.4.5. Uluslararası Yorgan Pazarı / ABD - Houston (1979-...) - Uluslararası Yorgan Pazarı / ABD - İlkbahar (1981-...)

Uluslararası Yorgan Pazarı, dünya çapında kapitone, tekstil ve yumuşak el sanatları endüstrisi için tek toptan ticaret fuarıdır. Kapitone malzemeleri, kumaşlar, dekoratif el sanatları, kitaplar, desenler, aletler, dikiş makineleri ve tasarım yazılımı sunan sonbaharda 1.000'den fazla ve baharda 700'den fazla satıcı standına sahiptir. Market, İşletme Seminerleri, Al ve Öğret dersleri ve dersler içeren kapsamlı bir eğitim programı sunar ([http-55](http://www.texasquiltmuseum.org)).

1.4.6. Teksas Yorgan Müzesi

Teksas Yorgan Müzesi, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Kurucuları, 1974'ten bu yana her yıl Houston'daki Uluslararası Yorgan Festivali'ne binlerce yorgan getirdikçe, birçok insanın, yorganları kısa bir süre görüntülendikleri için onları göremediklerini fark etmişlerdir. Daha da fazla insanın, yorganları uzun süre sergiledikleri bir ortamda sanat olarak keşfedip, takdir edebileceği bir yer istemişlerdir ([http-56](http://www.texasquiltmuseum.org)).

Görsel 1.34. *Texas Quilt Museum, (<http://www.texasquiltmuseum.org/about-txqm.html>, Erişim Tarihi: 18.01.2021).*

Müze resmi olarak 13 Kasım 2011'de açıldı. Yüksek tavanları, tuğla duvarları ve orijinal parke zeminleriyle hem antika hem de çağdaş yorgan sanatı için güzel bir vitrin sağlayan iki tarihi 1890 binasında yer almaktadır. Yeni müzenin evi, iki ana otoyol arasındaki dolambaçlı Colorado Nehri üzerinde bulunan ve eyaletin büyük şehirlerine ve havayolu merkezlerine kolay sürüş mesafesinde olmasını sağlayan pitoresk Orta Teksas kasabası La Grange'dir. Texas Quilt Museum, Teksas'ta yer alsa da, dünyanın her yerinden gelen ziyaretçiler için hem geleneksel hem de çağdaş, harika yorgan sanatı içeren bir müzedir (http-58).

1.4.7. Uluslararası Yorgan Müzesi / International Quilt Museum

Uluslararası Yorgan Müzesi, dünyanın halka açık en büyük yorgan koleksiyonuna ev sahipliği yapmaktadır. 1600'lü yıllardan günümüze uzanan 65'den fazla ülkeden objelerle, dünyanın dört bir yanından ve tarihin her yerinden yorgan ve yorgan yapma geleneklerini temsil eden eserleri toplamayı ve sergilemeyi hedeflemektedir (http-59).

2008'de müze, James ailesinden bir hediye de dahil olmak üzere Nebraska Üniversitesi Vakfı aracılığıyla alınan özel fon kullanılarak inşa edildi. 2013'te müze, Amerikan Müzeler Birliği'nden akreditasyon aldı. Bu, bir müzenin alabileceği en yüksek ulusal tanınırlıktır. 2019'da müze, adını resmi olarak Uluslararası Yorgan Müzesi olarak değiştirdi. Müze, Amerikan Müzeler Birliği ve Akademik Müzeler ve Galeriler Derneği üyeliğine sahiptir (http-60).

Uluslararası Yorgan Müzesi, büyüyen yorgan çalışmaları alanında liderdir. Yorganlara odaklanan araştırma; cinsiyet, sınıf, etnisite, estetik, siyaset, din ve teknolojinin tekstil sanatları, yorgan yapma gelenekleri, tasarım ve kültürde ifade bulduğu karmaşık yolları aydınlatıyor (http-61).

Uluslararası Yorgan Müzesi, Nebraska-Lincoln Üniversitesi'nin Doğu Kampüsü'nde yer almaktadır. Bina ve bahçesi tamamen yorganlar ve yorgan yapımı düşünülerek tasarlandı (http-62).

1.4.8. Sashiko Müzesi / Tokyo – Japonya

Sashiko, kelimenin tam anlamıyla küçük bıçaklar anlamına gelir ve dekoratif takviye anlamına gelen geleneksel bir Japon kapitone tekniğidir. Sashiko Müzesi, modern Sashiko sanatçısı Akie Sakamoto'nun eserlerine adanmıştır. Müze, 200 yıl önce inşa edilmiş geleneksel tarzda bir Japon evinde olduğu için oldukça ilginçtir. İç mekan, Bayan Sakamoto tarafından yapılan sashiko sanatı ile dolu ve bazıları satın alınabilir. Müze, Sakamoto-san tarafından yaratılan giyim, el çantaları, ev dekorasyonu, mücevherler, duvar süsleri ve daha fazlasından Sashiko eserlerinin etkileyici bir koleksiyonu içermektedir. ([http-63](#)).

1.4.9. American Quilt Study Group

AQSG, dünyadaki yorganla ilgili çalışmalara adanmış en eski ve en büyük üye kuruluşlardan biridir. Üye desteği, AQSG'nin yorganlar ve yorgan üreticileri hakkında sorumlu ve doğru bir bilgi birikimi geliştirmesine yardımcı oldu ([http-64](#)).

Sally Garoutte, organizasyonu 1980 yılında Kaliforniya, Mill Valley'de kurdu. Küçük bir grup olarak başlayan şey, benzersiz ve çok saygın bir uluslararası organizasyon haline geldi. Hedefleri; yorgan yapımının geçmişini, bugününü ve geleceğini korumaktır. Yorganlar, yorgan yapıcılar, ilgili tekstiller ve süreçlerle ilgili çalışmalar hakkında bilgi için ana kaynak haline geldi ([http-65](#)).

1.4.10. Tekstil Sanatları Derneği

1995 yılında kurulan Tekstil Sanatları Derneği, tekstil ile ilgili Geleneksel Türk El Sanatlarını canlı tutmak, geliştirmek ve korumak için çalışmalar yapmayı amaç edinmiştir. Üyeleri arasında ve toplumda tekstil ile ilgili sanatlara ilgiyi anlatarak bu doğrultudaki çalışmaları özendirirken geleneksel Türk el sanatlarını canlı tutmak geliştirmek ve korumak Tekstil Sanatları Derneği'nin hedeflerindendir. Yurt içinde ve yurt dışında düzenlediği ve katıldığı etkinliklerle gerek Türkiye'yi gerekse Türk el sanatlarını en iyi biçimde tanıtan Tekstil Sanatları Derneği yurt dışında benzer amaçlı derneklere iletişim sağlamaktadır ([http-66](#)).

Dünyada en yaygın halk sanatlarından biri olan kırkyama, Türkiye’de Tekstil Sanatları Derneği tarafından öğretilerek geniş kitlelere yayılıyor. Tekstil Sanatları Derneği, kırkyamaya gönül vermiş kişilerle iletişim kurarak, örtü blokları, fikir, teknik ve kültür alışverişinde bulunmakta, topluma ve derneğe yararlı projeler üretmekte ve uygulamaktadır. Tekstil Sanatları Derneği Avrupa, ABD ve Japonya’da düzenlenen etkinliklere katılarak ülkemizin tanıtımına katkıda bulunmakta ve yurt içinde düzenlediği ve katıldığı sergi, konferans, seminer gibi faaliyetlerle kırkyamaya gönül vermiş kişileri buluşturarak, kültür alışverişi sağlamaktadır (http-67).

1.5. Kırkyama ile Kolaj ve Asamblaj Teknikleri Arasındaki İlişki

Bu bölümde, kırkyamanın parçadan bütüne gidilerek, kompozisyon ile bir araya getirilmesi bakımından, benzer sanatsal tekniklerden kolaj ve asamblaj incelenecektir. Alt yapıları ve alanlarının farklı olmasının yanı sıra biçimsel ve uygulanabilirlik açısından benzerlik olması nedeniyle bu bölüme yer verilmiştir.

1.5.1. Kolaj

20. y.y.’nın başlarında sanatta kolaj teknik anlamda parçaların bir araya getirilmesi olarak bilinmekle birlikte aynı zamanda Kübizm ile beraber bir düşünce biçimi olarak ortaya çıkmıştır. 1920’lerde Dadaizm ve Konstrüktivizm akımları ile birlikte sosyo ekonomik, siyasi ve politikanın etkisi ile birlikte propaganda aracı olarak da kitlelerce kullanılmıştır (Balık, 2019, s. 16-17).

Kısacası kolaj günlük hayattan öğelerin birbirlerine uymasına gerek olmaksızın bir kompozisyon içinde bilinçli olarak birleştirilmesi ile modern sanat akımlarından Kübizm akımı ile hayatımıza giren bir teknik olmuştur (Balık, 2019, s. 16).

1.5.2. Asamblaj

Asamblaj, kolajın üç boyutlu hali olarak tanımlanan resim ve heykel materyallerinden hareketle oluşturulan, yeni sanat alanlarındandır. Birçok malzeme ve teknik kullanılarak oluşturulan çoklu materyaller bütünüdür. Kumaş, metal, ağaç ve geri

dönüştürülebilen, atık malzemeler de dahil olmak üzere çeşitli materyallerin bir araya gelmesidir.

Asamblaj terimi ilk defa Jean Dubuffet tarafından 1953'te doğal veya hazır malzemelerin parçalarından oluşturulan sanat eserlerini tanımlamak için kullanılmıştır. Bazı eleştirmenler bu terimin, iki boyutlu olan kolajdan ayrı olarak sadece üç boyutlu nesneler için kullanılması gerektiğini ifade etseler de konuda ulaşılmış bir fikir birliği yoktur. Genel anlamıyla asamblajın, fotomontajlardan mekan düzenlemelerine kadar geniş bir yelpazede yer alan sanat eserlerini kapsadığı söylenmektedir (http-68).

Asamblaj sanatı 20. y.y. sanat akımlarında görülen bir teknik, düşünce tarzı ve üretim biçimi olup çok bilinen boyama yöntemlerini yadsıyarak sanatsal bir üretim olmayan, günlük hayatta kullanılan doğal veya endüstriyel parçaların bir araya getirilmesi ile üretilen sanat yapıtlarını tanımlar. Bu yapıtlar önceden var olan üç boyutlu nesnelerin yeniden bir düzlem üzerinde yeni bir düzende dizilmesi ve yerleştirilmesiyle oluşturulur. Fotomontaj, kolaj ve junk heykel birer asamblaj türü sayılabilmektedir (Balık, 2019, s. 17)

1.5.3. Kolaj ve Asamblaj

Kısa ömürlü eşyaların kullanım zamanı bittiğinde, yani eşya eskidiğinde ve işe yararlık durumu ortadan kalktığında atık nesneye dönüşmesi söz konusudur. Eşyanın kullanım zamanının kısılması tamamıyla Endüstriyel gelişmelere bağlı olarak seri üretime geçilmesiyle daha fazla belirginleşmiştir. Seri üretim, endüstrileşme çağında gelişmiştir ve buna bağlı olarak endüstri sonrası toplumlarda kullan-at tarzında bir tüketim biçimi ortaya çıkmıştır. Böylece ‘atık nesne’ denilen şeyin modern yaşam ile gündeme gelmiş olduğu görülmektedir (Yılmaz, 2015, s. 186).

Üretim biçimi olarak atık nesnenin yapıta dönüşme sürecinde modern dönem sanatında kullanılan teknikler ya da yöntemlere bakıldığında kolaj, dekolaj, asamblaj, akümüilasyon, montaj gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Modern dönemde ortaya çıkmış olan bu yöntemlerin tarihine bakıldığında George Braque ve Pablo Picasso’nun kolaj çalışmalarıyla karşılaşılmaktadır (Yılmaz, 2015, s. 186-187).

Görsel 1.35. Pablo Picasso, (1912), (27 x 35cm),

(<http://artworkprocesstheory.blogspot.com/2015/12/cubism-1907-1925.html>, Erişim Tarihi: 09.08.2021).

Görsel 1.36. Jasper Johns, Flag, (1954-55), kontrplak üzerine monte edilmiş kumaş üzerine,

yağlı boya ile kolaj, üç panel, Modern Sanatlar Müzesi, (42-1/4 x 60-5/8, /107.3 x 153.8 cm),

(<https://www.flickr.com/photos/profzucker/8491285452/in/photostream/>, Erişim Tarihi: 09.08.2021).

Görsel 1.37. Jasper Johns, Flag, (1954-55), detay görünüm, Modern Sanatlar Müzesi, (42-1/4 x

60-5/8, /107.3 x 153.8 cm), (<https://www.flickr.com/photos/profzucker/8491289008/in/photostream/>,

Erişim Tarihi: 09.08.2021).

20. yüzyıl başlarında ortaya çıkan Georges Braque ve Pablo Picasso'nun öncülüğünü yaptığı Kübizm akımıyla birlikte Kolaj tekniği ortaya çıkmıştır. Kolaj tekniği elde bulunan her tür malzemeyi yüzey üzerine yapıştırma ile elde edilir. Asamblaj tekniği ise Marcel Duchamp ve Kurt Schwitters gibi sanatçıların eserlerinde ortaya çıkan, bir teknik olarak birçok malzemenin bir arada kullanıldığı sanat eserini tanımlamaktadır (Şakir, 2019, s. iv).

Aplike, yama yapmak, işleme gibi tekstil alanına ait olan bu teknikler resim ve heykel sanatından gelmekte olan kolaj ve asamblaj teknikleri ile benzerlik göstermektedir. Zaman içinde modernizm etkisiyle diğer sanat alanlarında olduğu gibi

tekstil alanında da farklı materyal kullanma eğiliminin görülmesi ile birlikte farklı sanat alanlarının etkileşimi gözlemlenmiştir (Balık, 2019, s. 70)

Görsel 1.38. Robert Rauschenberg, *Bed*, (1955), yastık, yorgan üzerine yağlı kalem, ahşap destekler üzerine çarşaf, (191.1 x 80 x 20.3 cm),

(<https://www.flickr.com/photos/profzucker/8491248696/in/photostream/>, Erişim Tarihi: 09.08.2021).

Resim ve heykel alanlarından da etkilenererek kolaj ve asamblaj gibi tekniklerin giysi yüzeylerinde kullanımına, materyalde olabildiğince özgürleşmeye olanak sağlamıştır. Bu teknikleri kullanarak 1900’lü yılların başından günümüze değin birçok sanatçı ve tasarımcı giyilebilir sanat bağlamında çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu sanatçı ve tasarımcılardan bazıları şu şekilde sıralanmaktadır: Sonia Delaunay, Yvonne Porcella, Jean Cacecido, Miriam Schapiro, Mario Rivoli, Kaisik Wong, Joan Steiner, Mark Mahall, K. Lee Manuel, Dina Knapp, Nina Vivian Huryn, Jo Ellen Trilling, Judith Content, Ana Lisa Hedstrom, Carol Lee Shanks, Chunghie Lee ve Nick Cave (Balık, 2019, s. 70).

Türk resminde kompozisyonun bir parçası olarak geleneksel malzeme anlayışı dışında farklı malzeme kullanan birçok sanatçı bulunmaktadır. Soyut Kolajlarıyla dikkat çeken bu isimler; Burhan Doğançay, Zeki Faik İzer, Hüsamettin Koçan, Altan Gürman, Şükrü Aysan, Bedri Baykam, Ahmet Güneştekin gibi sanatçılar Kolaj ve Asamblaj tekniklerini kullanarak genç sanatçılara öncülük etmişlerdir (Şakir, 2019, s. 14).

Asamblaj ve kolaj, teknik bakımdan incelendiğinde giysi tasarımı veya üretimi tekniklerinden patchwork olarak bilinen yama ve applike tekniği olarak bilinen kumaş ve materyallerin bir başka yüzey üzerine işlenme, uygulanma durumuyla benzerlik göstermiştir. Materyal çeşitliliği noktasında birbirinden ayrılan bu iki farklı alanda ortaya çıkan teknikler teknolojinin de gelişmesi ile birbirinden etkilenmiş moda giysi üretimi ve yüzeylerine yansımıştır (Balık, 2019, s. 3).

İKİNCİ BÖLÜM

2. PARÇADAN BÜTÜNE SANATTA KIRKYAMA

Kırkyama, disiplinlerarası sanat etkileşimleri içerisinde zanaatın yanı sıra sanatsal kimliğini edindiğinden beri, birçok farklı uygulama tekniği ile sanatçılar tarafından kullanılmaktadır. Geleneksel uygulamaların devam etmesinin yanı sıra, günümüzde çağdaş yaklaşımlar ön plana çıkmakta ve dikkat çekmektedir. Bazı sanatçılar kırkyamayı sadece formu, kumaşı veya herhangi bir yüzeyi süsleme fikri olarak kullanırken, bazıları ise kendi sanat alanı ile kırkyamayı birleştirip daha yorumsal yaklaşarak ve özgünlüklerini yansıtarak, örnek yaratıcı çalışmalar gerçekleştirmektedir.

2.1. Geleneksel Motiflerle Tekstil Tasarımında Kırkyama

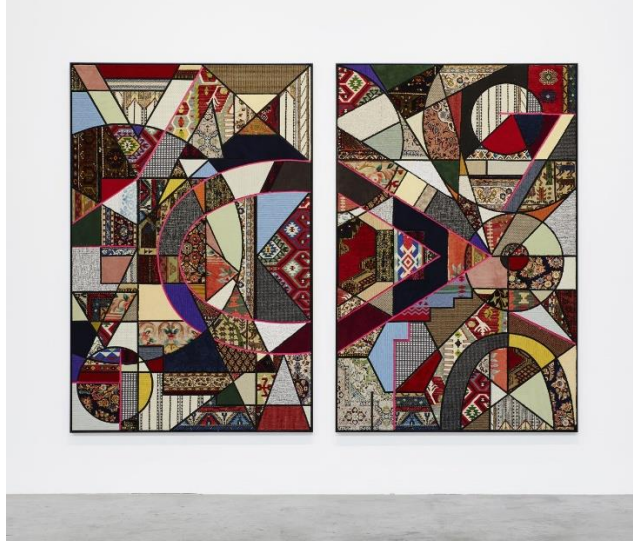
2.1.1. Nevin Aladağ

Münih Güzel Sanatlar Akademisi, Heykel Bölümü mezunu olan Nevin Aladağ, halen daha yaşamını ve çalışmalarını Berlin’de sürdürmektedir. Aladağ, heykelin yanı sıra performans, video, fotoğraf çalışmaları ile beraber, yerleştirme çalışmaları da gerçekleştirmektedir.

Görsel 2.1. “*Social Fabric 2*”, panel üzerine halı ile kolaj, (180 x 285 x 4 cm / 2012),
(<https://nevin.aladag.com/works/paravent-social-fabric-room-divider-social-fabric>, Erişim Tarihi:
15.03.2021).

Bu düzenin çerçevesi, Bauhaus / de Stijl'in rasyonel ve katı biçimleridir. Nevin Aladağ, genellikle yaya olarak geçilen halıyı, boşluk oluşturan bir bölme olarak - paravan ya da katlanır perde olarak sahnelemektedir. Halının başlangıçta yatay olan formu, sanatçı tarafından dikey bir konuma getirilerek resim ve heykel kategorilerini bulanıklaştırılarak okunuşları değişmektedir. Üstten görünüm, yatay bir görünüm haline gelmekte ve tüm resim ancak tek tek motiflerin üzerinden geçerek okunabilmektedir. Aladağ, burada “sosyal doku” nun çeşitli çağrışımlarından geçmekte ve sosyal alanlar, sosyal dokulardan, yani bir toplumun yapısını oluşturan demografik, tarihi ve kültürel segmentlerden oluşmaktadır. Bu toplumsal doku biçimi, Aladağ'ın nesnelerinde eşzamanlı olarak, her bir halıda anlatıların örüldüğü tek tek lifler, çok somut kumaşta kendini göstermektedir (http-74).

Görsel 2.2. “Social Fabric, pink bow and pink arrow”, ahşap üzerine halı parçaları, çerçeveli, (235 x 155 x 6 cm / 2018), (<https://nevinaladag.com/works/social-fabric>, Erişim Tarihi: 15.03.2021).

“Farklı köken ve malzemeden halılarla kolaj. Düğümlü kelims, ham yün ve ipek halılardan endüstriyel olarak üretilen Tretford, Sisal ve yün halılara kadar.” (http-76).

Görsel 2.3. “Carpetball 5”, kilim halı, basketbol topu, (2012), (<https://nevinaladag.com/works/teppichball-carpetball>, Erişim Tarihi: 15.03.2021).

Görsel 2.4. “Carpetball 4”, kilim halı, basketbol topu, (2012), (<https://nevinaladag.com/works/teppichball-carpetball>, Erişim Tarihi: 15.03.2021).

2.1.2. YehRim Lee

Güney Koreli sanatçı YehRim Lee’de özellikle yerleştirme çalışmalarında, Kore patchwork tekniklerinden Jogakbo’ya atıfta bulunmaktadır. “Fibrous” isimli yerleştirme çalışması tamamen Kore patchworkü Jogakbo’ya ithaf edilerek, sadece tekstil malzemeleriyle yapılmıştır.

Görsel 2.5. *Fibrous – Jogakbo* enstalasyon detayları (2020),
(<https://www.yehrimlee.com/installation/fibrous>, Erişim Tarihi: 28.02.2021).

“Fibrous çalışmam, çatı katı dairemde karantina dönemlerinin başladığı salgının ilk dört ayında zamanı doldurmak adına yaratıldı diyebilirim. Lifler sembolik olarak kırık resim çerçeveleri üzerine şekillendi ve elle ördüğüm için uzunca bir zamanımı aldı. Aynı zamanda Jogakbo, Kore patchwork'üne bir göndermeydi. Patchwork'ün arkasındaki fikir, kadınların hayatta kalmak adına ellerindeki artık malzemeleri bir araya getirerek toplumu bir arada tuttukları kıtlık ve çekişme zamanlarının simgesiydi. Bu eserim, Kore kültüründeki kadınların yaratıcılığına ve cesaretine hitap ediyor.” (http-80).

2.2. Tekstil ve Moda Tasarımında Kırkyama

Tekstil yüzey düzenlemeleri olarak sayabileceğimiz kırkyama/kırkpare (patchwork), yorganlama (quilting), shibori, avalon, saçaklama (schenille), keçe, ebru (marbling/kumaş ebrusu), doğal/organik (eco) boyama ve dijital tekstil baskı tekniklerinin her biri, kendi içinde farklı çalışma ilkelerine dayalı, tekstil yüzey düzenleme yöntemleridir. Bunlardan keçe tekniği ile klasik Türk ebru sanatı geleneksel el sanatlarımızdan, yorganlama (quilting) ile kırkyama/kırkpare (patchwork) teknikleri geleneksel el zanaatlarındandır (Aydoğan, 2019, s. ii).

2.2.1. Ester Eti Koen

El sanatlarına 1990 yılında Türk Amerikan Üniversiteliler Derneğinde, Linda Robinson'un eğitimlenliğini yaptığı kırkyama (patchwork) kurslarıyla başladı. Osmanlı ve Türk motiflerine olan hayranlığını kumaşla çalışmalarına aktarma arayışlarına giren Koen, bu yöndeki çalışmalarıyla “Kumaşla Tasvir” adını verdiği kendi tekniğini geliştirdi. Osmanlı ve İslam motiflerini, minyatürleri, tarihî ve kültürel dokuları kendine özgü üslubuyla işledi. (Ustalar). Kumaşla Tasvir geleneksel patchwork uygulanmasının çizim, boya, nakış ve yazı ile harmanlanmasından oluşan özgün bir tekniktir (http-81).

Görsel 2.6. Ester Eti Koen, “Hikayemiz” isimli Kumaşla Tasvir Sergisi, (2019), (<https://sanat-magazin.com/yazarlarimiz/nihal/eti-koen-hikayemiz-kumasla-tasvir-sergisi/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021).

Görsel 2.7. Ester Eti Koen, “Hikayemiz” isimli Kumaşla Tasvir Sergisi, (2019), (<https://sanat-magazin.com/yazarlarimiz/nihal/eti-koen-hikayemiz-kumasla-tasvir-sergisi/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021).

2.2.2. Maryana Zolotova

Zanaatkâr ve tekstil sanatçısı olan Maryana Zolotova, doğduğu şehir Suzdal'da yaşamakta ve çalışmaktadır. Aynı zamanda sanatçının yaratıcılığını, yaşadığı şehir olan Suzdal'ın, olumlu yönde etkilediği söylenmektedir. Zolotova, farklı malzemeler kullanarak (pamuk, Amerikan pamuğu, sintepon ve akrilik renkler); yatak örtüsü, oyuncak bebekler ve panel gibi çalışmalar da yapmaktadır.

Görsel 2.8. Maryana Zolotova, “Trumpeting Angel in the sky”, (<https://vsemart.com/fabulous-patchwork-by-suzdal-textile-artist-maryana-zolotova/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021).

Görsel 2.9. Maryana Zolotova, “Fragment of Christmas panno”, (<https://vsemart.com/fabulous-patchwork-by-suzdal-textile-artist-maryana-zolotova/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021).

2.2.3. Grayson Perry

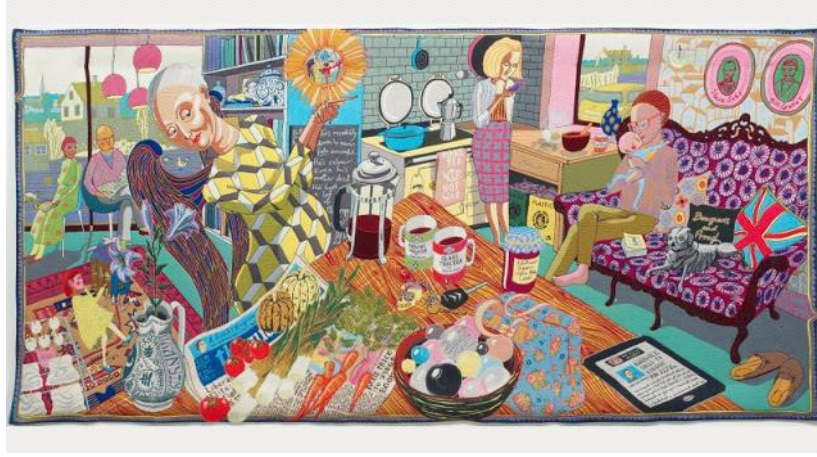
Grayson Perry'nin duvar halıları, Hogarth'ın Rake's Progress adlı resim serisinden esinlenmiştir (http-86).

Görsel 2.10. Grayson Perry, “The Adoration of the Cage Fighters”, (2012), (<https://www.13waysoflookingatpainting.com/2013/08/grayson-perrys-rakes-progress.html>, Erişim Tarihi:19.06.2021).

Çalışmaları, Sunderland Müzesi ve Winter Gardens'ta sergilenmiştir. Perry bahsi geçen çalışmalarından şu sözlerle bahsetmiştir:

“Goblenler sınıf hareketliliğinin hikayesini anlatır, çünkü bence hiçbir şey estetik zevkimiz üzerinde içinde büyüdüğümüz sosyal sınıf kadar güçlü bir etkiye sahip değildir. Tüketim politikası ve popüler tasarımın tarihi ile ilgileniyorum, ancak bu proje için birlikte yaşamayı, giymeyi, yemeyi, okumayı veya araba kullanmayı seçtiğimiz şeylere yaptığımız duygusal yatırıma odaklanıyorum. Klas ve lezzet, karakterimizin derinliklerine iner – umursarız. Bu duygusal yük beni bir konuya çeken şeydir.” (http-88).

Görsel 2.11. Grayson Perry, “The Annunciation of the Virgin Deal”, (2012),
(<https://www.13waysoflookingatpainting.com/2013/08/grayson-perrys-rakes-progress.html>, Erişim
Tarihi:19.06.2021).

2.2.4. Sonia Delaunay

Tasarımcı, uygulamalı sanatlarla ilgi duyduğu için resimden tekstile yönelmiş ve ressam kimliği ile tekstil yüzeyleri tasarlamıştır. Tasarımcı Rus halk sanatı etkisinde yaptığı resimler gibi canlı renklere sahip tekstil yüzeylerinde de geometrik soyut bir yönelim göstermiştir. Döneminde farklı alanları bir araya getiren öncü tasarımcılardan biri olan Delaunay, çalışmalarını ve üslubunu tanımlamak için kullandığı renklerden yola çıkmıştır (Öpöz, 2018, s. 74).

Görsel 2.12. Sonia Delaunay, “Oğlu için Yorgan Örtüsü Dikişli – Charles”, (1911),
(<https://www.minniemuse.com/articles/art-of/sonia-delaunay-textiles>, Erişim Tarihi: 10.04.2021).

Görsel 2.13. Sonia Delaunay, “Simultane”, (1913), (<https://www.minniemuse.com/articles/art-of/sonia-delaunay-textiles>, Erişim Tarihi: 30.03.2021).

Sonia Delaunay, “Simultane” isimli elbisede oğlu için yaptığı örtüde olduğu gibi, kırkyama tekniğini kullanmıştır. Bu çalışmasında ise ipek, tül, tafta gibi seçtiği parlak ve canlı renkli kumaş parçalarını, vücut hatlarını vurgulayacak şekilde bir araya getirerek, birleştirmiştir.

Delaunay, tekstil ve giyimin dâhil olduğu birçok tasarım yapmış ancak giysiyi bir moda anlayışı ya da akımı yaratmaktan çok sanat anlayışının bir ifade biçimi olarak görmüştür. Sanatçı, giysi üzerinde nakış, aplike ya da baskı yöntemini, yaptığı resimlerdeki çizgiler, geometrik formlar ve renkleri kullandığı şekilde kumaşa aktarmış ve bir anlamda giysiyi tual gibi kullanmıştır (Öpöz, 2018, s. 76).

2.2.5. Gözde İlkin

Buluntu kumaşlar ve evde farklı amaçlarla kullanılan dokuma ve örtülerle çalışan Gözde İlkin, kültürel kodları ve kolektif hafızayı cisimleştiren nesnelerle ilgileniyor. Bu kumaşları ve örtüleri tarihin izlerini taşıyan son derece sıcak ve tanıdık malzemeler gibi kullanırken, kendi imgelerini resmin yanı sıra işleme ve dikiş gibi tekniklerle şekillendiriyor. Hem sembolik hem de soyut formlarda kullandığı çizgiye gösterdiği özen ve dikkat, bazen toplumsal ve politik ilişkileri, çatışmaları ve iktidar tanımlarını, bazen

de toplumsal cinsiyet ve kent tarihlerini temsil eden desenlere odaklanmasıyla mükemmel bir uyum içindedir (http-92).

Dürtü
Impulse
2018 / 76 x 74 cm
Stitching, painting
on and patchwork
on vintage fabric

Görsel 2.14. Gözde İlkin, *Local Stranger* / “Dürtü”, eski kumaş üzerine dikiş, boyama ve patchwork, (76 x 74 cm / 2018), (<https://gozdeilkin.blogspot.com/2019/04/local-stranger.html>, Erişim Tarihi: 23.06.2021).

Uzak İhtimal
Remote Possibility
2018 / 68 x 73 cm
Stitching, painting and
patchwork on bundle
fabric

Görsel 2.15. Gözde İlkin, *Found Landscape* / *Uzak İhtimal*, eski kumaş üzerine dikiş, boyama ve patchwork, (68 x 73 cm / 2017 - 2018), (<https://gozdeilkin.blogspot.com/2019/04/found-landscape-2017-2018.html>, Erişim Tarihi: 23.06.2021).

2.3. Resim Sanatında Kırkyama

Türk Resim Sanatı Geleneksel Türk El Sanatları ve Folkloru konu edilen figüratif ressamalarda olduğu kadar soyut çalışan sanatçıların kompozisyonlarında yeni plastik ve

estetik çözümler ortaya koyan çağdaş Türk sanatçılardan Bedri Rahmi Eyüboğlu, Adnan Turani, Abidin Elderoğlu, Erol Akyavaş, Rauf Tuncer, Süleyman Saim Tekcan, Hüsamettin Koçan, Ramazan Bayrakoğlu, çalışmalarında Geleneksel Türk El Sanatları örneklerinden esinlenen biçimlerle; kilim, halı, kırkyama, hat sanatı, damga motifleri gibi öğelere rastlanması bu arayışı gözler önüne sermektedir. Kültürel kimlik arayışı kimliğin adeta belli simgelerle ortaya koyabileceği inancını taşıyan bir tür biçimsel kavrayışa dönüşmektedir (Bayramoğlu, 2013, s. 3).

Bedri Rahmi Eyüboğlu ve öğrencileri nakış, dokuma, mozaik, kırkpare, halk resimleri ve mimari gibi farklı kaynaklardan beslenen eserler üretmişlerdi. Ayrıca, halk sanatlarındaki bir takım plastik öğelerin çağdaş sanatlarla örtüşmesi, tesadüf olmaktan, yüzeysel benzeşmekten öte, Türklerin ve diğer Doğu halklarının estetik ve felsefi dünya görüşünün temelinde duran kriterlerle, Modern sanat kuramcılarının fikirlerinin aynı yöne çıkması sonucudur. Sanatçı, bu gerçekliğin farkındadır ve eserlerinde halktan motifleri birebir taklit etmekten kaçınmaktadır. Olayın özüne inerek, milli sanat dilinde yeni sanat yaratmak sanatçının fikirlerinin esasını teşkil etmektedir (Bayramoğlu, 2013, s. 4, 8).

Geleneksel Türk sanat örnekleri minyatür, kırkyama süsleme, hat ve kaligrafi sanatı kilim motiflerine olan ilgi bireysel üslup arayışı içinde olan sanatçılar yepyeni sanat üsluplarının yaratıcısı olarak evrensel sanat anlayışını araştırmışlardır. “20.Yüzyıl başlarından itibaren ortaya çıkan ve Çağdaş sanatın yolunu açan kübist ve fovist ressamlardan Joan Miro, Paul Klee, Piet Mondrian, Hans Hartung, A.R. Penck gibi çok sayıda Batı sanatçılarının ortaya koydukları eserlerde geleneksel Türk minyatür, halı-kilim motifleri, hat ve kaligrafi sanatı arasında plastik açıdan bir paralellik görülmektedir.” (Kılıç (2012), s. 49–50’den aktaran (Bayramoğlu, 2016, s. 353)).

2.3.1. Atilla İlkyaz

Atilla İlkyaz, çalışmalarında insanı, doğayı, aşkı ve ölümü sembolize ederek oluşturduğu motiflerle farklı bir yaklaşım yaratmıştır. Farklı zeminler yaratıp, onları bir araya getirerek çizgiler, renkler ve figürlerle ritmik bir benzerlik sergilemektedir.

Görsel 2.16. Atilla İlkyaz, *Kırk Yama Kırk Hikâye*, (153 x 260 cm / 2017),
(<http://wdrodze.art/artists/ilkyaz-atilla/>, Erişim Tarihi: 15.03.2021).

Atilla İlkyaz, “Kırk Yama Kırk Hikaye” isimli keçe üzerine kolajlama tekniğini kullandığı çalışmalarından şu şekilde bahsetmiştir:

“Çağlar önceki dönemlerdeki sanatçıların yapıtlarındaki biçimleri, figürleri değiştirip kendi resim dilimin unsurları haline getiriyorum. Çağdaş sanat dilinde sıkça kullanılan ve kendileme (Appropriation) olarak da adlandırılan temellük stratejileriyle hesaplaşmış oluyorum. Hitit resimleri, Mısır hiyeroglifleri, geleneksel Afrika heykelleri gibi geçmiş uygarlıklardan; Goya, Picasso, Matisse, Louis Souter gibi Batı sanat tarihinin sanatçılarından ve Malik Aksel, İbrahim Çiççioğlu ve Murat Çelik gibi Türk sanatçılarının kullandığı figür ve formları alıntılıyarak, kendi desen ve figürlerime ve seppollerimi bir araya getirerek görünürlerde ilişkisiz olanı 'yama-kolajlama' keçe üzerinde ortaya çıkıyor.” (http-96).

Görsel 2.17. Atilla İlkyaz, *Kırk Yama Kırk Hikâye*, (156 x 306 cm / 2017),
(<https://tiyatrolar.com.tr/sergi/kirk-yama-kirk-hikaye>, Erişim Tarihi: 15.03.2021).

İlkyaz, çağlar önceki imgelerin zemininde gerek keçe üzerine aplike tekniğini uygulayarak oluşturduğu yamalı imgelerini gerekse geometrik biçimlerde keserek yan

yana dikip, birleştirdiği desenli ve düz kumaşlarını, kolaj tekniğiyle bütünleştirmiştir. Eserlerinde hem geçmiş zaman dilimindeki imgelere yapılan atıf hem de biçimsel olarak üst üste getirilerek dikilen soyutlanmış figüratif imgelerin çakışması, zaman ve teknik açısından eş zamanlı olarak çift yönlü katmanlar oluşturmuştur. Açık olarak düzenlenen kompozisyonlarda parçalar halinde soyutlanmış biçimler, tarih ve mekândan bağımsız olarak nerede olduğu belli olmayan bir sonsuzluk, süreklilik ve akıcılık içinde boşlukta geziniyormuş izlenimi yaratmıştır (Sönmez, 2019, s. 172-173).

2.4. Heykel Sanatında Kırkyama

2.4.1. Michelangelo Pistoletto

Sanatçı, birçok farklı desene ve renge sahip atık kumaşları birim tekrarı sağlayan tuğlalara sararak, kırkyama dokusu elde etmiş; yan yana ve birbiri üzerine düzenli bir şekilde eklenen tuğlalar, gösterişli ve estetik yönü yüksek yığma bir duvar oluşturmuştur. Pistoletto bu çalışmasında; kumaş parçalarının ve nesnelerin bilinçsiz ve ayrıksı doğasını bir bütün olarak ele almış; sanatın statüsünü sorgularken temsili olarak önemsiz, değersiz ve bayağı görünüşleriyle tüketim toplumunun paçavraları olan bu kumaşları, materyal muhalefetiyle manipüle aracı olarak kullanmıştır (Sönmez, 2019, s. 125).

Görsel 2.18. Michelangelo Pistoletto, “Muro di stracci” (Paçavra Duvarı), kumaşla kaplanmış tuğlalar, (1967), (https://www.lentos.at/html/en/568_575.aspx, Erişim Tarihi: 15.03.2021).

Görsel 2.19. Michelangelo Pistoletto, “Muro di stracci” (Paçavra Duvarı), kumaşla kaplanmış tuğlalar, (1967), (<https://quizlet.com/201542838/arte-provera-flash-cards/>, Erişim Tarihi: 01.05.2021).

2.4.2. Jennifer Marsh, WRAP / World Reclamation Art Project

New York'ta, elli yaşında terk edilmiş bir benzin istasyonu, Jennifer Marsh tarafından WRAP veya World Reclamation Art Project adlı bir sanat eserine dönüştürülmüştür. Petrolün küresel bağımlılığına ilişkin bir bildiride, 15 ülkeden ve 29 eyaletten katılımcıların katkıda bulunduğu 3,400 metrekaarelik panele bölünmüş, 600 metreden fazla parlak renkli kanvas benzin istasyonunu kaplamıştır. 12 Nisan 2008'de kuruluma başlanmıştır (<http-100>).

Görsel 2.20. Jennifer Marsh, WRAP / World Reclamation Art Project, (2008-2013), (<https://quiet-corner.com/world-reclamation-art-project-gas-station/>, Erişim Tarihi: 02.05.2021).

Her katılımcı, dünyanın petrole olan bağımlılığını neden azaltması gerektiğini düşündüklerini dünyaya anlatmak için en sevdikleri lif ifade yöntemlerini kullanarak küçük bir parça oluşturdu. Daha sonra, sahibinin bu yerleştirmeye izin veren belgeleri imzaladığı, terk edilmiş bir benzin istasyonu için bu devasa sargıyı oluşturmak için tüm parçalar birbirine dikilmiştir. Benzin pompaları bile örtülmüştür (http-102).

2.4.3. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools

Jérôme Pereira, ham materyaller ile ince detaylara sahip heykeller yapmaktadır. Heykellerinde yay, kasnak, halka, kütle gibi farklı malzemeleri bir arada kullanmaktadır. Doğal form ve şekiller yaratarak, çizgisel ve eğrisel hareketlerle heykellerini oluşturmaktadır. Sylvia Eustache Rools, konteyner kavramını uzun süredir sanatsal bir açıdan araştırmaktadır. Çalışmalarında birbirini takip eden eylemler görülmektedir.

Görsel 2.21. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ #1”, Fotoğraf: Laure Mélone, (<https://awareby.wordpress.com/a-propos/>, Erişim Tarihi:29.06.2021).

Görsel 2.22. Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ #1”, Fotoğraf: Laure Mélone, (<https://awareby.wordpress.com/a-propos/>, Erişim Tarihi:29.06.2021).

Görsel 2.23. *Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ # 2 *”,*
Fotoğraf: Laure Mélone,
(<https://awareby.wordpress.com/a-propos/>, Erişim Tarihi:29.06.2021).

Görsel 2.24. *Jérôme Pereira ve Sylvia Eustache Rools, Contemporary Basket “AWARÉ # 3 *”,*
Fotoğraf: Laure Mélone, (https://awareby.wordpress.com/a-propos/, Erişim Tarihi:29.06.2021).

2.5. Seramik Sanatında Kırkyama

Seramik sanatçılarının, çalışmalarında yaygın olarak disiplinlerarası tekniklerden yararlandıkları görülmektedir. Değerlendirerek çalışmalarına dahil ettikleri tekniklerden birisi de kırkyamadır. Kırkyamayı seramik form veya yüzeylere aktarırken tercih ettikleri yöntemler şu şekildedir: Kumaş görsellerini seramik yüzeylere aktarmak, kumaşın ve yamaların kendisini kullanarak kırkyama görüntüsü oluşturmak, seramik parçalar ile beraber lif ve yün kullanmak ya da iplik vb. kullanarak seramik parçaları birbirine dikerek birleştirmek gibi.

2.5.1. Zoë Hillyard

Zoë Hillyard, kırık seramik parçalarını yeniden tanıdık formlara dönüştürmek için geleneksel kırkyama dikiş tekniğini parçaları yamayarak birleştirmek için kullanmıştır. Hillyard’ın kırkyama tekniğini kullanma nedeni, bireyselliği yücelten, yaratıcılığı teşvik eden ve döngüsel tasarım düşüncesine dayanmaktadır.

Görsel 2.25. Zoë Hillyard, “Stormy Bowl”, ipek seramik ve iplik, (10cm x 15cm / 2017), (<https://zoehillyard.wordpress.com/2017/07/15/stormy-bowl/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021).

El ile dikilmiş patchwork geleneğini bir onarım süreci olarak kullanan Zoë, atılmış ve kırılmış seramikleri canlandırmak için kumaşları kullanmakta ve tanıdık formlar için yeni bir dokunsal estetik yaratmaktadır. Özgün yüzey dekorasyonunun yerini, ayrı parçalar kumaşla kaplandığından ve yalnızca dikişle yeniden monte edildiğinden, baskılı tekstil tasarımına bırakmaktadır. Parçalar, bağlantısız kurtarılan öğelerin ilginç bir kombinasyonun sonucu olabilir (http-108).

Görsel 2.26. Zoë Hillyard, “Peony Vase”, vintage suni ipek seramik ve iplik, (32cm x 23cm / 2016), (<https://zoehillyard.wordpress.com/2016/07/15/1052/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021).

Görsel 2.27. Zoë Hillyard, “Bowls of Britain”, (45 cm / 2015),
(<https://zoeillyard.wordpress.com/2015/09/07/bowls-of-britain/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021).

Uluslararası bir üne sahip olan Zoe Hillyard, özünde kumaşla uygulanan kırkyamayı bozmadan, seramikle bir araya getirerek farklı bir anlatım yakalamıştır. Sanatçı geleneksel el dikişli kırkyama tekniğinden esinlenerek alışkın olduğumuz formlarla dokunsal bir estetik yaratmaktadır. Sanatçı çalışmalarında üç farklı şekilde uygulamaya gitmiştir. Birincisinde kumaşı birebir seramik ile kullanmış ve kırık seramik parçaları kumaşlarla kaplayarak birleştirmiştir. İkinci yönteminde seramik parçalar üzerine kumaş desenlerini dijital baskı yöntemini kullanmayı tercih etmiştir. Üçüncü yöntemi ise Japon ‘yobitsugi’ tekniğinden faydalanarak yaptığı çalışmalardır. Bu işlemleri yaparken kırık seramik parçalarından faydalanmaktadır (Sevim & Yeşilmen, 2016, s. 186).

2.5.2. Michelle Taylor

Görsel 2.28. Michelle Taylor, “Dorset”, (<https://collectiftextile.com/michelle-taylor-broder-les-souvenirs/>, Erişim Tarihi: 11.03.2021).

Michelle Taylor'ın çalışması, çocuklukta yaşanan kişisel bir kayıp deneyimi hakkındadır. Sanatçı, kırık seramikleri, porselenleri ve bulunan hediyelikleri, başıboş parçaları dikerek ve örerek tamir ederek, çok küçük yaşta vefat eden annesiyle yeniden bağ kurmanın bir yolunu bulmaktadır. Narin eserleri sadece kaybedilenlere saygı göstermekle kalmaz, aynı zamanda daha yakından bakmaya değer ilginç parçalar haline gelmektedir (http-112).

Sanatçı, parçalarını oluşturmak için kumlama, delme, yapı bozma ve kırma gibi zorlu endüstriyel süreçleri kullanmakta ve daha sonraki barışçıl süreç olan parçaları elle dikme ve örgüleme sürecine güçlü bir tezat oluşturmaktadır. Tüm çalışmaları, eski, sevilmeyen nesnelere hassas duygusal bir yolla yeni bir hayat vermektedir (http-113).

Görsel 2.29. Michelle Taylor, "Chintz", (<https://collectiftextile.com/michelle-taylor-broder-les-souvenirs/>, Erişim Tarihi: 11.03.2021).

Michelle'in el işlemesi kullanımıyla, orijinal yapımcının eli, samimi bir bağlantı oluşturmak için iplikle izlenmekte ve yeniden yapılandırılmaktadır. Renkler neredeyse mükemmel şekilde eşleşir, her dikiş dikkatlice değerlendirilir ve tasarımın parçası her şeyi kapsamaktadır.

Michelle şöyle diyor: *"Benim pratiğim, seramik gibi malzemeleri tekstil ve endüstriyel süreçlerle huzurlu el yapımı tekniklerle birleştirme olanaklarına meydan okuyor"* (http-115).

2.5.3. Harriet Lawton

Harriet'in pratiği, çok sayıda zanaat malzemesini ve sürecini keşfederek, nesnelerin ve koleksiyonların güzelliğini vurgulamaktadır. Geleneksel süslemenin çağdaş

yorumları, tasarım parçaları ve sanat objeleri, çeşitli kültürlerden ve dönemlerden alınan düzeltilmiş işaretler, desenler ve motiflere sahiptir (http-116).

Görsel 2.30. Harriet Lawton, “Kintsugi Handstitch Plate”,
(<https://harrietfletcher.co.uk/textiles/#jp-carousel-945>, Erişim Tarihi: 11.03.2021).

Harriet Lawton, seramik eğitimi almadan önce nakış ile ilgili bir eğitim almış, bu bilgi birikimi onun eserlerinde farklı dönem ve kültürlerle ait seramik parçaları dikişle birlikte birleştirerek kullandığı çağdaş bir ifade dili oluşturmaya neden olmuştur. Lawton, sert bir malzeme olan seramik ile yumuşak dokulu kumaşları birlikte kullanma fikrini geliştirmiştir (Ağatekin, 2016, s. s.955). Lawton, çalışmalarını zıt malzemelerin, tekniklerin ve yüzeylerin bir arada kullanılması ile farklı bir görünüm yakalayarak karşılaştırmakta ve oluşturmaktadır. Kırılmış halde görünen seramikler, yama görünümü verilerek birbirlerine tekrar birleşmektedir.

2.5.4. Keiko Matsui

Matsui'nin çalışmalarında yün ve ipliklerle işleme ön planda olsa da süsleme ile birlikte kumaş parçalarını yama yaptığı çalışmaları da vardır (Bkz. Görsel 2.25.).

Çoğunlukla porselen üzerine çalışmakta ve şu anda Melbourne'de yaşamaktadır. Ve stüdyosu 1934'ten beri en eski Avustralya Sanatçılar Kolonisi olan Eltham'daki Montsalvat'ta bulunmaktadır. İşlevsel ve işlevsel olmayan nesneler yaratmakta, ara sıra tohumlar, kabuklar, dokumalar ve ipliklerle birleşmektedir (http-118).

Görsel 2.31. “Dikişli ve Yamalı Kaplar”, porselen, sır, keten ve iplik, (2013), (<https://keikomatsui.com.au/gallery/stitched13/>, Erişim Tarihi: 12.03.2021).

2.5.5. Tomomi Kamoshita

Tomomi Kamoshita, hem çömlekçi hem de seramik öğretmenidir. Son çalışmalarında, geleneksel Japon kintsugi tekniğini çalışmalarına dahil etmiştir. Kamoshita, kintsugi tekniği ile kırık seramik parçalarını kumsallardan toplayarak, metalik tozlarla parçaları birleştirmektedir.

Görsel 2.32. Tomomi Kamoshita, “Kintsugi Header Menu”, (<https://tabilabo.com/267640/kintsugi#header-menu>, Erişim Tarihi:25.06.2021).

Görsel 2.33. Tomomi Kamoshita, “Kintsugi Header Menu”, (<https://tabi-labo.com/267640/kintsugi#header-menu>, Erişim Tarihi:25.06.2021).

2.5.6. Yee Soo Kyung

Yee Soo Kyung, disiplinlerarası bir sanatçıdır. Yee, kültürünü ve kişisel mirasını özel parçalar ve görünümle birleştirmektedir. “Translated Vase” serisiyle tanınan Yee, porselen reproduksiyonları için Koreli seramikçilerden atık porselen parçalarını toplayarak gerçekleştirmektedir. Birbirinden bağımsız ya da kırık seramikleri geleneksel onarım yöntemini kullanarak altın ile parçaları birbirine yapıştırarak çok farklı çağdaş heykel görünimleri yaratmaktadır.

Görsel 2.34. Yee Soo Kyung, *Translated Vase*, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (106.68×73.66×73.66 cm / 2012), (<https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>, Erişim Tarihi: 25.06.2021).

Görsel 2.35. Yee Soo Kyung, *Translated Vase*, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (60.96×50.8×45.72 cm / 2013), (<https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>, Erişim Tarihi: 25.06.2021).

"Çömlek ustası her seferinde mükemmel parçayı yaratmaya çalışıyordu ve en ufak kusurlu olanları bile atıyordu. Ben de onlardan yeni formlar yaratmayı seçtim, çünkü belki de bu tür bir mükemmelliğe tamamen inanmıyorum. Bana göre kırık bir seramik parçası başka bir parça bulur ve birbirlerine güvenmeye başlarlar. Aralarındaki çatlaklar yarayı simgeliyor." (http-124).

Görsel 2.36. Yee Soo Kyung, *Translated Vase*, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (129.54× 93.98 ½ × 88.9 ½ cm / 2013), (<https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>, Erişim Tarihi: 25.06.2021).

Görsel 2.37. Yee Soo Kyung, *Translated Vase*, seramik parçalar, epoksi, 24 ayar altın, (132.08× 71.12 ½ × 68.58 ½ cm / 2013), (<https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>, Erişim Tarihi: 25.06.2021).

2.5.7. Natalya Sots

Kazakistan'lı sanatçı Natalya Sots'un, çalışmalarının her bir parçasının, kendisine ait dokusu ve tasarımı vardır. Sots, farklı dokudaki ve formdaki parçaları bir araya getirip, birleştirmektedir. Çalışmalarının hepsi işlevsel, gıdaya uygun sır ve sır altı ile boyanmıştır.

Görsel 2.38. Natalya Sots, "Patchwork Vazo", (<https://kozza2004.livejournal.com/74569.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2021).

Görsel 2.39. Natalya Sots, "Patchwork Vazo", (<https://kozza2004.livejournal.com/74569.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2021).

Görsel 2.40. Natalya Sots, "Mavi-Turkuaz El yapımı patchwork çaydanlık", (<https://vsemart.com/ceramic-artist-natalya-sots/blue-turquoise-hand-build-patchwork-teapot-each-piece-has-its-own-texture-and-design-fully-functional-painted-with-food-safe-glaze-and-underglaze/>, Erişim Tarihi: 25.06.2021).

2.5.8. Brenda Holzke

Brenda Holzke, çalışmaları arasında bağlantı kurmayı amaçlayarak, dürüstlük, güven ve açıklık kavramlarını ön planda tutmaktadır. Holzke'un amacı, insanların sınırlarını, inançlarını, beklentilerini ve sınırsız düşünme durumunu bırakmayı bir süreç olarak değerlendirmektir. Holzke, çalışmalarıyla, kendi içinde kullandığı uygulama yöntemlerine ve bulunduğu mekanlara karşı bir meydan okuma ve sınırsızlık sağlamaya çalışmaktadır. Pürüzsüz formlar üzerinde, çatlaklar ve gerilimler sağlayarak, ilkel ve modern görünümü, çalışmalarının yüzeyine yansıtmıştır.

Görsel 2.41. Brenda Holzke, *Fracture*, karışık stoneware, (17 x 12 cm), (<http://www.brendaholzke.com/gallery/banded/>, Erişim Tarihi: 26.06.2021).

Görsel 2.42. Brenda Holzke, *Shale*, karışık stoneware, (15.5 x 8 cm), (<http://www.brendaholzke.com/gallery/banded/>, Erişim Tarihi: 26.06.2021).

2.5.9. Pam Schomberg

Pam, 1985 yılında üniversiteden mezun olduğundan beri çömlek yapıyor, önce baskı resim, ardından seramik eğitimi almıştır. Çalışmaları İngiltere, Fransa, Almanya ve Suudi Arabistan'daki birçok sergi mekanında yer almıştır (<http-132>).

Görsel 2.43. Pam Schomberg, Patchwork Ceramic Art Series “Unique Stoneware Pot Sculpture”, stoneware, (h:17.8cm), (<https://www.sableandox.co.uk/ps002-original-decorative-ceramic-art-by-pam-schomberg.html>, Erişim Tarihi: 27.06.2021).

Görsel 2.44. Pam Schomberg, Patchwork Ceramic Art Series “Highly Decorative Pot”, stoneware, (12.7cm x 12.7cm), (<https://www.sableandox.co.uk/ps001-original-decorative-ceramic-art-by-pam-schomberg.html>, Erişim Tarihi: 27.06.2021).

2.5.10. Susan O'Byrne

İrlanda’lı sanatçı Susan O'Byrne, 1991’de Grennan Değirmen El Sanatları Okulu’ndan Başarı Belgesi almış daha sonra İskoçya’ya giderek Edinburgh Sanat Koleji’nde eğitimine devam etmiştir. 1999’da ise Tasarım ve Uygulamalı Sanatlar’da Onur Derecesi alarak, 2000’de Seramik Yüksek Lisans eğitimini tamamlamıştır. O'Byrne, Birleşik Krallık ve İrlanda’da kişisel ve karma sergiler gerçekleştirmeye devam

etmektedir. O'Byrne, Glasgow'daki stüdyosunda, porselen ve tel kullanarak, kuşlar ve hayvanlar şekillendirmektedir.

Görsel 2.45. Susan O'Byrne, porselen ve telle şekillendirdiği kuş çalışması, (<http://pinkpagodastudio.blogspot.com/2011/06/susan-obyrne.html>, Erişim Tarihi: 28.06.2021).

Görsel 2.46. Susan O'Byrne, porselen ve telle şekillendirdiği kuş çalışması, (<https://www.susanobyne.co.uk/images>, Erişim Tarihi: 28.06.2021).

Büyük seramik hayvan formları, yüksek sıcaklıklı bir tel armatürle başlar. Bu, üzerine ince dökme kağıt kil tabakaları uygulayabileceği üç boyutlu bir çizgi çizimi haline gelir. Çalışmanın yüzeyi daha sonra ince baskılı ve desenli kağıt porselen parçalarından oluşan bir kolaj ile kaplanır. O'Byrne, kağıt hamuru, brikolaj, mozaik ve karmaşık iğne oyası desenleriyle kolaj estetiğini birleştiren yüzey dekorasyonunda geleneksel ev el sanatlarına gönderme yapıyor (<http-137>).

Görsel 2.47. Susan O'Byrne, hayvan figürü çalışması (<https://www.susanobyrne.co.uk/images>, Erişim Tarihi:28.06.2021).

Görsel 2.48. Susan O'Byrne, hayvan figürü çalışması, (<https://www.susanobyrne.co.uk/images>, Erişim Tarihi:28.06.2021).

2.5.11. YehRim Lee

Güney Koreli sanatçı YehRim Lee'de özellikle yerleştirme çalışmalarında, Kore patchwork tekniklerinden Jogakbo'ya atıfta bulunmuştur. Lee, genellikle çalışmalarında kırkyamayı, fikir olarak kullanmaktadır.

Görsel 2.49. *Shopping Spree* yerleştirme çalışması, Fosdick-Nelson Gallery at Alfred University, (457.2×317.5×406.4 cm / 2017), (<https://www.yehrimlee.com/installation/shopping-spree>, Erişim Tarihi: 28.02.2021).

“Shopping Spree” yerleştirme çalışmasında; asetat film üzerine baskı, pişmiş toprak (terra cotta), pirometrik koni sır, 04 sır, iplik, tel, katman kesme kâğıdı ve olta ipi (misina) kullanılmıştır.

Görsel 2.50. *Shopping Spree*, yerleştirme detayları. (2017), (<https://www.yehrimlee.com/installation/shopping-spree>, Erişim Tarihi: 28.02.2021).

Görsel 2.51. *Let Me Grow* enstalasyon çalışması (2015), (<https://www.yehrimlee.com/installation/let-me-grow>, Erişim Tarihi: 28.02.2021).

“Let Me Grow“ yerleştirme çalışmasında; bisküvi bünye, ham pişmemiş bünye, lazer kesim kağıt ve sulu boyama yapılmış kesik kağıtlar kullanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. PARÇADAN BÜTÜNE KIRKYAMA TEKNİĞİNİN SERAMİK MALZEME İLE UYGULANMASI

3.1. Kişisel Uygulamalar

Araştırma sonucunda birinci ve ikinci bölümde dünyada kırkyama kültürü ele alınmış, benzer tekniklere yer verilmiş, hem geleneksel yaklaşımları ile hem de çağdaş uygulamaları ile tarihi süreç içerisinde gösterdiği gelişimler üzerinde durulmuştur. Anadolu’da ve diğer kültürler de, çok eski zamanlardan beri gelen, günümüzde de artık oldukça yaygın olarak kullanılan kırkyamanın, araştırmanın ikinci bölümünde yer verildiği gibi diğer sanat ve tasarım alanlarında yaygın olarak kullanılmasının yanı sıra Çağdaş Seramik Sanatında günümüz sanatçıları tarafından da kullanıldığı görülmüştür.

Kırkyama ile ilgili kültürel el işi teknikleri dikkate alınarak, geleneksel üretim teknikleri göz ardı edilmeden, ama diğer yandan da çağdaş yorumlamalara geleneksel kalıpları dahil etmeden, seramik form, heykel ve yerleştirme çalışmalarının üzerinden yeni yaklaşımlar yapılmaya çalışılmıştır.

Kırkyama yaygın olarak çok eskiden beri kadın elinden gelen ve doğan, geleneksel bir el işi tekniği olduğu için araştırmanın kişisel uygulamalar bölümündeki çalışmalar kadın teması üzerinde şekillenmiştir. Soyut seramik form ve heykellerin yüzeylerinde işleme ve süsleme yapılmasının yanı sıra, kumaş, bez parçası veya farklı tekstil malzemeleri ile birlikte, kırık alanlara, formdan eksiltelen kısımlara ya da çalışılan formun tamamına dahil edilmiştir. Soyut formların dışında, geleneksel seramik çanak formundan da hareket edilerek kırkyama ile parça bütün ilişkisi üzerine dekor yöntemleri ile form ve kırkyamanın daha fazla bütünleşebileceği uygulamalar da gerçekleştirilmiştir. Son olarak “geri dönüşüm / yeniden kazanım” temalı araştırmalara da konu olan kırkyamanın, bu alandaki yerini de inceleyebilmek adına, atık seramik fayansları, bakır tel yardımıyla örerek yorgan yapımına yeni bir yorum getirilmeye çalışılmıştır.

3.1.1. Çiçek Pare

Araştırmacı bu çalışmasında, “Çiçek Pare”, ismi ile halk arasında kırkyamanın diğer isimlerinden biri olan “kırkpare” ye yorumsal yaklaşmaktadır. Dünyada kırkyama kültürü olan her yerde, en çok kullanılan desen, çiçek motifleri olduğu için çiçek motiflerini, kumaş haline getirilen porselen plaka üzerine yine porselenden şekillendirilen çiçek motifleri plaka üzerine aplike edilmiştir. Böylelikle hem kırkyamada en çok kullanılan tekniklerden biri olan aplike yöntemi hem de çiçek motifleri birlikte kullanılmıştır. Ve kırkyamada en çok tercih edilen renklerle boyanarak sadece aplike edilen çiçekler ön plana çıkartılmıştır.

Görsel 3.1. Çiçek Pare, renkli astar ile sıralı dekor uygulaması detay, elle şekillendirme, uygulama aşaması, porselen, (35×40cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.2. Çiçek Pare, 1230°C sırlı pişirim sonrası, (35×40cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.3. Çiçek Pare, elle şekillendirme, porselen, renkli astar ile sıraltı dekor uygulaması, (35×40cm / 1230°C), (Dal, 2021).

Kumaş inceliğine yakın bir sonuç almak için porselen tercih edilmiştir. Plaka haline getirilen porselen, Amerikan bezi, sünger ve naylon poşet yardımıyla oluşturulan yatak üzerine yerleştirilerek kumaş kıvrımları oluşması sağlanmıştır. Temiz ve detaylı bir rötuş aşamasından sonra özel renkli astarlarla dekor uygulaması tamamlanmıştır. Astar uygulaması sonrası kazıma yöntemiyle çiçeklerin üzerine rölyef detayları işlenmiştir

3.1.2. Kırk Kadın Kırk Yama

İpek böceği kozalarının zaman içindeki açılırken aldıkları haller soyutlanarak forma dönüştürülmüştür. Kırkyamaları işleyen, diken ve kültürel bir miras haline getiren emekçi kadınların; gönüllerinden, ellerine akan renklerle ve anaçlıklarıyla ortaya çıkardıkları her bir kırkyama, kadın elinden çıkan bir kültürel el işi olduğu için her bir koza formu kadından gelen, kadından doğan nüansları temsil ettiği düşünülmüş ve koza formundan yola çıkılmıştır.

Görsel 3.4. *Kırk Kadın Kırk Yama*, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile sıralı dekor uygulaması, stoneware, (Dal, 2021).

Görsel 3.5. *Kırk Kadın Kırk Yama*, atık yünlerle dikişsiz yama yapımı, (Dal, 2021).

Görsel 3.6. *Kırk Kadın Kırk Yama, elle şekillendirme, renkli astar ile sıralı dekor uygulaması, stoneware, tekstil malzemeleri, (40×50cm /(1230°C), (Dal, 2021).*

Görsel 3.7. *Kırk Kadın Kırk Yama, elle şekillendirme, renkli astar ile sıralı dekor uygulaması, stoneware, tekstil malzemeleri, (40×50cm /(1230°C), (Dal, 2021).*

“Kırk Kadın Kırk Yama”, isimli çalışmada, özel renkli astarlar ile kırkyama desenleri yorumlanmıştır. Puar ile renkli astarlarla, kırkyama desenleri kullanılarak, koza formunun iç yüzeyi tamamen kaplanmıştır. Koza formunun içerisi farklı tekstil malzemeleri (eski yamalar, yünler ve kurdeleler vs.) ile yerleştirmeler yapılmış ve tavandan sarkıtlarla desteklenerek, mekana dahil edilmeye çalışılmıştır.

3.1.3. Kırk Kadın Kırk Yama 2

“Kırk Kadın Kırk Yama”, isimli çalışmada olduğu gibi ipek böceği kozasının, zaman içinde açılırken aldığı şekiller, farklı soyutlanmış hali ile yeniden şekillendirilmiştir. Kozanın iç yüzeyine, fırça ve puar yardımı ile dekal baskının arkasında kalacak şekilde bir dekor çalışması yapılmıştır. Daha sonra sırlı pişirim sonrası dekal baskı yöntemi ile çıkartma desenler, sırlı yüzey üzerine aktarılmıştır. Ve dekal baskı 150°C de, uygulama sonrası sabitlenmiştir.

Görsel 3.8. *Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulama aşaması, (20×50 cm / 1240°C), (Dal, 2021).*

Görsel 3.9. *Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulaması, (20×50 cm / 1240°C), (Dal, 2021).*

Görsel 3.10. *Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulaması, (20×50 cm / 1240°C), (Dal, 2021).*

Görsel 3.11. *Kırk Kadın Kırk Yama 2, elle şekillendirme, stoneware, renkli astar ile sıraltı dekor ve dekal baskı uygulaması, (20×50 cm / 1240°C), (Dal, 2021).*

3.1.4. Buluşma

Buluşma, isimli çalışma da, kırkyama yapımında da sık kullanılan kapitone tekniğinden yola çıkılmış ve kapitone görünümleri üzerine çalışılmıştır. Stoneware çamur ile elle şekillendirme yapılmış, yapılan kapitone parçalar daha sonra form üzerine yerleştirilmiş ve renkli astarlar ile de dekor çalışması yapılmıştır. 1200°C – 1230°C’lerde pişirim yapılmıştır.

Görsel 3.12. *Buluşma, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile sıraltı dekor uygulaması, stoneware, (Dal, 2021).*

Görsel 3.13. *Buluşma, elle şekillendirme, renkli astar ile sıraltı dekor uygulaması, stoneware, (35×65cm / (1230°C), (Dal, 2021).*

“Kırkyama her kültüre ait farklı teknikleri olsa da ortak bir amaçta birleşmektedir. Kadınlar buldukları her bir yamayı, parçayı bir araya getirerek birçok insanı, aileyi ve yuvayı bir araya getirip bizleri buluşturuyorlar. Buluşma, bu sıcaklığı, eskiyi bize getiriyor.” (Pelin Dal, 2020/2021).

Görsel 3.14. *Buluşma, elle şekillendirme, stoneware çamur, (1200°C – 1230°C), (35×65cm), (Dal, 2021).*

3.1.5. Bizi Birleştiren

Bizi Birleştiren isimli çalışma da, beyaz çamur ile plaka yöntemiyle şekillendirme yapılmış daha serbest bir hareket verilerek plaka parçalara ayrılmıştır. Bir örtü görünümü

verilmek istendiği için plakaların belli yerlerine delikler açılmıştır. Kırkyamada oldukça sık görülen çiçek desenleri yorumlanmış ve renkli astarlar ile dekor tekniği uygulanmıştır. Daha sonra parlak şeffaf sır ile uygun derecede sırlı pişirimi gerçekleştirilmiştir. Sırlı pişirim sonrası krom tel ile açılan deliklerden birbirine uygun mesafe de bağlanmış, örtü yapımı tamamlanmıştır.

Görsel 3.15. *Bizi Birleştiren, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile dekor, beyaz çamur, (35×50cm), (Dal, 2021).*

Görsel 3.16. *Bizi Birleştiren, elle şekillendirme, beyaz çamur, krom tel, (1000°C – 1050°C), (Dal, 2021).*

“Bir kadın ile başladı herşey, azdı çok oldu... Sarıp sarmaladı üşüyen yerlerimizi...”
Pelın DAL, 2021.

Görsel 3.17. *Bizi Birleştiren, elle şekillendirme, beyaz çamur, krom tel, (1000°C – 1050°C), (35×50cm), (Dal, 2021).*

3.1.6. Aidiyet

Aidiyet isimli çalışma da, beyaz çamur ile plaka yöntemiyle şekillendirilmiştir. Sünger yardımı ile yorgan şekli verilerek istenen kırkyama yorgan etkisi kazandırılmıştır. Geleneksel kırkyama yorganlarından yola çıkılarak renkli astarlar ile yorgan haline getirilen form yüzeysel parçalara ayrılmış ve farklı desenlerle dekor uygulaması yapılmıştır. Daha sonra parlak şeffaf sır ile uygun derecede sırlı pişirimi gerçekleştirilmiştir.

Görsel 3.18. *Aidiyet, elle şekillendirme aşaması ve renkli astar ile dekor, beyaz çamur, (35×50cm), (Dal, 2021).*

Görsel 3.19. *Aidiyet, elle şekillendirme, beyaz çamur, (1000°C – 1050°C), (35×50cm), (Dal, 2021).*

3.1.7. Parçadan Bütüne

Parçalardan bütüne gidilerek elde edilen kırkyama, geleneksel seramik çanak formu ile birleştirilerek, bütün bir kırkyama görünümünü, tamamen seramik form üzerine taşımak istenmiştir. Atık beyaz ve ince şamot çamurlarını geri dönüştürüp, birleştirerek yeni bir çamur elde edilmiş, kırkyamanın geri kazanım ve sürdürülebilirlik kavramlarındaki yerine de uygulama bölümünde yer verilmek istenmiştir. Elde edilen geri dönüştürülmüş atık çamur karışımı ile bir kalıp yardımıyla, çanak formu elle şekillendirilmiştir. Çanağın iç yüzeyine parça parça yama görüntüsü verilerek, renkli astarlarla dekor çalışması yapılarak çanak formunun iç yüzeyi işlenmiştir. Daha sonra parlak şeffaf sır ile uygun derecede sırlı pişirimi gerçekleştirilmiştir. Sırlı pişirim sonrası altın yaldız ile dikiş yerleri belli edilerek son bir pişirim daha gerçekleştirilmiştir.

Görsel 3.20. *Parçadan Bütüne*, elle şekillendirme aşaması, beyaz ve ince şamot çamur karışımı, (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.21. *Parçadan Bütüne*, renkli astar ile dekor aşaması, beyaz ve ince şamot çamur karışımı, (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.22. *Parçadan Bütüne*, altın yaldız ile sırlı pişirim sonrası dekor aşaması (800°C), (1000°C – 1050°C), (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.23. *Parçadan Bütüne*, elle şekillendirme, beyaz ve ince şamot çamur karışımı, altın yaldız, (1000°C – 1050°C), (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.24. *Parçadan Bütüne, elle şekillendirme, beyaz ve ince şamot çamur karışımı, altın yaldız, (1000°C – 1050°C), (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).*

3.1.8. Bilinmeyen Yamalar

“Parçadan Bütüne” isimli çalışma da olduğu gibi parçalara ayrılmış yüzeylerden bütüne, yani forma gidilerek, kırkyama desenleri geleneksel seramik çanak formu ile bir araya getirilmiştir. Bütünü kaplamanın dışında bu çalışma da bütün içinde parçalanma üzerine bir çalışma yapılmıştır. Bir kalıp yardımıyla, çanak formu elle şekillendirilmiştir. Çanağın iç yüzeyine parça parça yama görüntüsü verilerek, renkli astarlarla dekor çalışması yapılarak çanak formunun iç yüzeyi iki ayrı görünümde işlenmiştir. Daha sonra parlak şeffaf sır ile uygun derecede sırlı pişirimi gerçekleştirilmiştir. Sırlı pişirim sonrası altın yaldız ile dikiş yerleri belli edilerek son bir pişirim daha gerçekleştirilmiştir.

Görsel 3.25. *Bilinmeyen Yamalar*, elle şekillendirme, renkli astar ile dekor aşaması ve bisküvi pişirimi sonrası görünüm, beyaz çamur, (1000°C), (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.26. *Bilinmeyen Yamalar*, elle şekillendirme, sırlama aşaması ve sırlı pişirim sonrası, beyaz çamur, (1050°C), (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.27. *Bilinmeyen Yamalar*, elle şekillendirme, beyaz çamur, altın yıldız, (1000°C – 1050°C), (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

Görsel 3.28. *Bilinmeyen Yamalar*, elle şekillendirme, beyaz çamur, altın yıldız, (1000°C – 1050°C), (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).

3.1.9. Bir Yama Bin Hatıra

“Bir Yama Bin Hatıra”, içerisinde yer alan, eskiye ait yamalarla, bütünün içinde hatıra olup, yer edinmeye çalışmaktadır. Bir kalıp yardımıyla, beyaz çamur ile çanak formu, elle şekillendirilmiştir. “Geri dönüşüm ve yeniden kazanım” temalarından

hareketle; çanağın iç yüzeyine eski yama parçaları, sıvılaştırılmış beyaz çamurla her yeri kaplandıktan sonra, bir süre bekletilip, deri sertliğindeki çanak formuna aplikasyon yapılmıştır. Renkli astarlarla, çanak formunun iç yüzeyine, yamaların etrafına, puar ve fırça yardımı ile dekor çalışması yapılmıştır. Yama parçaları renklendirilmiştir. Bisküvi pişirimi gerçekleştikten sonra, parlak şeffaf sır ile uygun derecede sırlı pişirimi gerçekleştirilmiştir.

Görsel 3.29. *Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).*

Görsel 3.30. *Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, renkli astar ile puar dekor uygulaması, (r:27.5×h:13cm), (Dal, 2021).*

Görsel 3.31. *Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, renkli astar ile puar dekor uygulaması, (r:27.5×h:13cm / (1050°C), (Dal, 2021).*

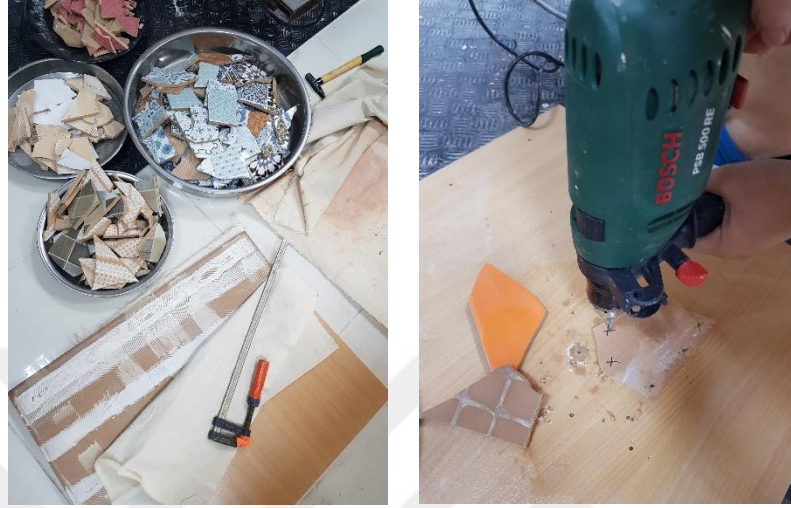

Görsel 3.32. *Bir Yama Bin Hatıra, elle şekillendirme, beyaz çamur, aplikasyon yöntemi, renkli astar ile puar dekor uygulaması, (r:27.5×h:13cm / (1050°C), (Dal, 2021).*

3.1.10. Bizim Anadolu

“Geri dönüşüm / yeniden kazanım” temalı araştırmalara da konu olan kırkyamanın, bu alandaki yerini de inceleyebilmek adına, atık seramik fayansları, bakır tel yardımıyla örerek yorgan yapımına yeni bir yorum getirilmeye çalışılmıştır. Geleneksel El Sanatlarından kırkyamanın Anadolu’ya ait geçmişini, atık seramik fayanslar ile bir kompozisyon oluşturarak, Anadolu’ya ait sembolik kuş, zeytin ağacı ve çömlek motiflerine yer verilmiştir. Parçalara ayrılan atık fayanslar daha sonra matkap

yardımları ile birbirlerine bağlanacakları yerlerden delikler açılmıştır. Bakır tel ile birbirine bağlanarak örülmüş ve bir kompozisyon oluşturulmuştur. Daha sonra çalışmanın boyutunda bir krom bir çubuğa örtü bağlanarak sabitlenmiş ve tamamlanmıştır.

Görsel 3.33. Bizim Anadolu, atık fayansların parçalanması ve matkap ile delinmesi aşaması, (Dal, 2021).

Görsel 3.34. Bizim Anadolu, atık fayansların kompozisyona uygun yerleştirilmesi ve bakır tel ile birbirine bağlama aşaması, (Dal, 2021).

Görsel 3.35. *Bizim Anadolu, atık fayansların bakır tel ile birbirine bağlama aşaması, (Dal, 2021).*

Görsel 3.36. *Bizim Anadolu, atık fayans, bakır tel, (100×140cm), (Dal, 2021).*

Görsel 3.37. *Bizim Anadolu, atık fayans, bakır tel, (100×140cm), (Dal, 2021).*

Görsel 3.38. *Bizim Anadolu, atık fayans, bakır tel, (100×140cm), (Dal, 2021).*

Araştırmacı, Geleneksel El İşi Sanatlarından biri olan kırkyamanın, günümüzde her alanda tercih edilen, çağdaş bir malzeme olan seramikle, serbest şekillendirdiği, seramik form ve heykel uygulamalarında, iki farklı disiplinin bir araya geldiğinde nasıl bir arada uygulanabilirliğinin pratigini yapmıştır.

SONUÇ

Kırkyamanın, dünyada her kültürde yerini almış geleneksel her açıdan zengin bir el işi tekniği olduğu bilinmektedir. Araştırmanın birinci bölümünde kırkyamanın genel tanımı, teknik açıdan tanımı ve açıklaması yapılmış daha sonra is tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkışı, ilk örnekleri ve gelişimi üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda “1.3.Dünyada Kırkyama ve Yorgan Kültürü” isimli alt başlık altında kırkyamanın en yaygın olduğu ülkelere yer verilerek, kültürel üretim ve yaygın olan desen tercihleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Kültürel açıdan üretim teknikleri çok farklı olmamakla birlikte, kullanılan ve işlenen desenlerin ise çok çeşitlilik gösterdiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte bazı ülkelerin her sene güncel ve uluslararası bir şekilde yorgan ve kırkyama/patchwork festivalleri, atölyeleri ve sergileri düzenlediğine dair bilgiler ve görseller sunulmuştur. Festivaller üzerine araştırma yaparken, kırkyama ile ilgili sanatsal faaliyetlerin yanı sıra yorgan ve kırkyama/patchwork müzelerine rastlanmış ve bu müzelere de yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde kırkyamanın disiplinlerarası etkileşiminden yola çıkarak, diğer sanat dallarındaki örnekleri görebilmek ve kırkyama ile kendi sanat alanlarını birleştiren sanatçıları tanımak ve örnek göstermek istenmiştir. Kaynak sıkıntısı sebebi ile her alanda fazla sanatçıya ulaşılmasa da ikinci bölümde yer verilen sanatçıların çalışmalarında kırkyama, her birinde sanatçıya özgü bir şekilde yorumlandığı görülmüştür. Sanatçıların genel olarak, kendi kültürlerine ait geleneksel kırkyama desenlerinden ve kumaşlarından vazgeçmeden forma yönelik yenilikler yaparak, kırkyama desenlerinin de daha dinamik görünmesini sağlamıştır. Kullanılan tekniklerden bazıları; kumaş görsellerini seramik yüzeylere aktarmak, kumaşın ve yamaların kendisini kullanarak kırkyama görüntüsü oluşturmak, seramik parçalar ile beraber lif ve yün kullanmak ya da iplik vb. kullanarak seramik formları birbirine dikerek birleştirmek gibi çeşitli tekniklerdir.

Araştırmanın son bölümü olan üçüncü bölümde ise, araştırma süresince elde edilen bilgiler ve görsel donanımlar ile ortaya çıkan “Parçadan Bütüne Kırkyamanın Seramik Sanatında Çağdaş Yorumlamaları” adlı başlık altında gerçekleştirdiği kişisel uygulamaları yer almaktadır. Geleneksel ve modern sanat algısı içinde daima güncelliğini koruyacak olan seramik sanatı ile kırkyamanın, bu araştırmaya katkı sağlayacak ve destekleyecek şekilde; form, biçim, renk ve doku zenginliklerinin bir araya gelmesiyle söz konusu olan araştırmanın uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

Bu tez araştırmasında; tarihi ve kültürel bir zenginlik olan kırkyamanın bugün tüm dünyada bu derece yaygın, geleneksel ve modern sanat tanımlamaları içinde artık birbirlerine karıştırılmadan, bir arada uyumlu bir şekilde günümüz sanatçıları tarafından kullanılması ve yorumlanmasına vurgu yapılmak istenmiştir. Araştırmacı, kullanılan malzemelerin ve sanat alanlarının yaratıcılığı ve fikirleri nasıl etkileyeceğini düşünerek yola çıkmıştır.

Araştırma, konu bakımından fazla kaynak olmaması ve disiplinlerarası alanda yeni fikir arayışları içinde olan, yeni malzemeler tanımak ve onları bir arada kullanmak isteyen, sanatçılara veya sanatçı adaylarına, yaratıcı fikirler verebilmesi açısından, önemli görülmektedir. Bu tezin, ele aldığı konuyla ilgili araştırma yapacak kişilere, hem geleneksel hem de modern sanat anlamında yardımcı bir kaynak olması umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağatekin, E. (2016). İşlemeli Seramikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 947.
- Aydoğan, M. (2019). Batık Tekniğinin Farklı Tekstil Yüzey Düzenleme Yöntemleriyle Kullanımı ve Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. Isparta: *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü*.
- Balık, M. (2019). Tekstil Yüzey Üretiminde Sanatsal Yaklaşımlar; Kolaj ve Asamblaj. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: *Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*.
- Bayramoğlu, M. (2013). 20. Yüzyıl Türk Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanat Örneklerinin Etkisi. *Kalemişi*, 1(2), 1-40.
- Bayramoğlu, M. (2016, Mart). 20.Yüzyıl Modern Batı Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanatı Örneklerinin Etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 351-366.
- Hanson, M. F. (2012, Eylül 19-22). Cross-Cultural Commemoration: Historical Chinese Patchwork Inspires a New Tradition in America. *Textile Society of America Symposium Proceedings* (s. 1-6). Washington, DC: University of Nebraska.
- İmer, Z. (tarih yok). Yorgan - Kırkpare – Yamalı Bohça - Patchwork (Yamadan Sanata) / (Bütünden Parça – Parçadan Bütün Elde Etme Sanatı).
- Mutlu, S. Ö. (2018). Geleneksel Atık Değerlendirme Kırkyama. *Iksad Publishing House*.
- Öpöz, N. (2018). 20. Yüzyıldan Günümüze Tekstil Yüzey Tasarımının Giyim Tasarımına Yansımaları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: *Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü*.
- Sevim, S. S., & Yeşilmen, N. (2016). Kırkyama'nın Seramik Sanatına Yansıması: Zoe Hillyard Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi*, 10, 180-190.
- Shen, L., & Sethi, M. H. (2021, Şubat 23). Sindhi Patchwork, Artisans and Fashion Industry. *Journal of Textile Science & Fashion Technology*, 7(5),
- Sönmez, E. (2019). 1950'den Günümüze Sanat ve Zanaat İlişkisi. *Günümüz Sanatında Kırkyama Tekniğinin Kullanımı Ve Uygulamalar*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Şakir, S. (2019). 14. ve 15. İstanbul Bienalleri'ndeki Kolaj ve. 14. ve 15. İstanbul Bienalleri'ndeki Kolaj. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

The Social History of Quilt Making in America. (tarih yok).

Uzunoğlu, M. (KİŞ 2019). Yapı Bozumcu Çağdaş Sanat Pratikleri. *Yedi:Sanat,Tasarım ve Bilim Dergisi*, 21-31.

Yılmaz, B. (2015). Atık Nesnede Sanat Yapıtına Malzemenin Dönüşümü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 1-13.

Yin, Z. (2019). Study on the Evolution and Development of Baina Clothing to Shuitian Clothing in the Ming and Qing Dynasties. Wuhan, China: *Atlantis Press. 3rd International Conference on Art Studies: Science, Experience, Education (ICASSEE 2019)*. 368, 315-318.

İnternet Kaynakları

http-1: <https://tekstilbilgi.net/elde-aplike-teknigi.html>, Erişim Tarihi: 30.06.2021.

http-2: <https://www.reelkapitone.com.tr/kapitone-nedir.html#>, Erişim Tarihi: 14.07.2021.

http-3: <http://birgunbiryerde.blogspot.com/2013/11/yama-isi-krkyama-gibi-isimleriyle.html>, Erişim Tarihi:28.08.2021.

http-4: <http://semerkandvakfi.org/anadolu-selcuklu-ahsap-sanati/>, Erişim Tarihi:26.10.2020.

http-5: <https://www.birkanantik.com.tr/urun/2334014/banyaluka-seccade-19-yy-bosna-isi-osmanli-seccade-110x180-cm>, Erişim Tarihi: 26.10.2020.

http-6: <https://www.birkanantik.com.tr/urun/2334014/banyaluka-seccade-19-yy-bosna-isi-osmanli-seccade-110x180-cm>, Erişim Tarihi: 26.10.2020).

http-7: <http://www.quiltmuseum.org.uk/collections/heritage/1718-coverlet.html>, Erişim Tarihi: 24.03.2021.

http-8: [http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani/attachment/54#!prettyPhoto\[images\]/0/](http://galeri.genelturktarihi.net/pazirik-kurgani/attachment/54#!prettyPhoto[images]/0/), Erişim Tarihi:28.03.2021.

http-9: <https://www.sanatsal.gen.tr/hun-sanatinin-ozellikleri/>, Erişim Tarihi:17.04.2020.

http-10: <https://www.eqasuk.com/news/consumer/a-brief-history-of-patchwork-and-quilting/190>, Erişim Tarihi:17.04.2020.

http-11: <https://www.eqasuk.com/news/consumer/a-brief-history-of-patchwork-and-quilting/190>, Erişim Tarihi:17.04.2020.

http-12: <http://handeyemagazine.com/content/really-ralli>, Erişim Tarihi: 13.07.2021.

- http-13:** <http://bozdar.com/sindhi-ralli/>, Erişim Tarihi: 14.07.2021.
- http-14:** <http://handeyemagazine.com/content/really-ralli>, Erişim Tarihi: 14.07.2021.
- http-15:** <http://handeyemagazine.com/content/really-ralli>, Erişim Tarihi: 14.07.2021.
- http-16:** <https://www.dawn.com/news/1331442>, Erişim Tarihi:02.07.2021.
- http-17:**(https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn%3AANd9GcRbJwQQFS_FbARu4msrwEpfzy9pcnT5MXNxwktrAIoRBl0PYPrq&usqp=CAU,
Erişim Tarihi: 30.04.2020).
- http-18:**https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/atharna-production/app/public/ckeditor_assets/pictures/726/content_mkm_8029.jpg, Erişim Tarihi: 30.04.2020.
- http-19:** <https://www.artic.edu/artworks/150152/boy-s-baijia-pao-one-hundred-household-robe>, Erişim Tarihi: 25.12.2020.
- http-20:** <https://www.heddels.com/2018/03/repair-decoration-and-martial-arts-the-history-of-sashiko/>, Erişim Tarihi:22.12.2020.
- http-21:** <https://www.flickr.com/photos/jacquedavis/18076224358/>,
Erişim Tarihi:22.12.2020.
- http-22:** <https://www.heddels.com/2015/08/all-about-boro-story-japanese-patchwork/>, Erişim Tarihi:30.04.2020.
- http-23:** <https://www.heddels.com/2015/08/all-about-boro-story-japanese-patchwork/>, Erişim Tarihi:30.04.2020.
- http-24:** <https://www.overthebluehorizon.com/products/boro-rags-and-tatters>,
Erişim Tarihi:22.12.2020.
- http-25:** <https://www.heddels.com/2015/08/all-about-boro-story-japanese-patchwork/>, Erişim Tarihi: 22.12.2020.
- http-26:** <https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>,
Erişim Tarihi:25.12.2020).
- http-27:** http://koreatimes.co.kr/www/news/art/2008/04/203_13414.html,
Erişim Tarihi:25.12.2020.
- http-28:** <https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>,
Erişim Tarihi:09.03.2020.
- http-29:** <https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>,
Erişim Tarihi:09.03.2020.
- http-30:** <https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>,
Erişim Tarihi:09.03.2020.

- http-31:** <https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>, Erişim Tarihi:09.03.2020.
- http-32:** <https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork>, Erişim Tarihi:09.03.2020.
- http-33:** <https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-quilting-and-patchwork>, Erişim Tarihi:30.04.2020.
- http-34:** <https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-quilting-and-patchwork> Erişim Tarihi:23.12.2020.
- http-35:** <https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-quilting-and-patchwork>, Erişim Tarihi:23.12.2020.
- http-36:**<https://www.radford.edu/rbarris/Women%20and%20art/amerwom05/quilts.html>, Erişim Tarihi:15.07.2021.
- http-37:** <https://www.radford.edu/rbarris/Women%20and%20art/amerwom05/quilts.html>, Erişim Tarihi:15.07.2021.
- http-38:** <https://www.eqsuk.com/news/consumer/a-brief-history-of-patchwork-and-quilting/190>, Erişim Tarihi:30.04.2020.
- http-39:** <https://www.vam.ac.uk/articles/an-introduction-to-quilting-and-patchwork>, Erişim Tarihi:30.04.2020.
- http-40:** <https://collections.vam.ac.uk/item/O98183/the-tristan-quilt-bed-cover-unknown/>, Erişim Tarihi: 15.07.2021.
- http-41:** <https://www.patchworkespana.es/festival-internacional-de-patchwork/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-42:** <http://isicrafts.com/festival-internacional-de-patchwork-sitges-2017-parte-i/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-43:** <http://www.sitgesevents.com/event/sitges-international-patchwork-festival-2020/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-44:** <http://isicrafts.com/festival-internacional-de-patchwork-sitges-2017-parte-i/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-45:** <https://www.patchworkespana.es/festival-internacional-de-patchwork/>, Erişim Tarihi: Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-46:** <https://patchworkbarcelona.com/galeria-fotos-feria-patchwork2019-sitges/>, Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-47:** <https://thebettervacation.com/quilting-holidays-in-spain/>,

- Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-48:** <https://www.patchworkespana.es/festival-internacional-de-patchwork/>,
Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- http-49:** <https://www.flickr.com/photos/patchworkpottery/2246377100/in/pool-932951@N24/>, Erişim Tarihi: 16.01.2021.
- http-50:** <https://japandeluxetours.com/experiences/tokyo-quilt-show>,
Erişim Tarihi: 16.01.2021.
- http-51:** <https://www.flickr.com/photos/patchworkpottery/2246373620/in/pool-932951@N24/>, Erişim Tarihi: 16.01.2021.
- http-52:** <https://japandeluxetours.com/experiences/tokyo-quilt-show>,
Erişim Tarihi: 16.01.2021.
- http-53:** [flickr.com/photos/patchworkpottery/2246373434/in/pool-932951@N24/](https://www.flickr.com/photos/patchworkpottery/2246373434/in/pool-932951@N24/), Erişim Tarihi: 16.01.2021.
- http-54:** <https://quiltshow.ru/en/news/detail/45488/>, Erişim Tarihi: 16.01.2021.
- http-55:** <https://www.quilts.com/about-us/>, Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-56:** <https://www.quilts.com/about-us/>, Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-57:** <http://www.texasquiltmuseum.org/about-txqm.html>, Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-58:** <http://www.texasquiltmuseum.org/about-txqm.html>, Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-59:** <https://www.internationalquiltmuseum.org/about/our-story>,
Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-60:** <https://www.internationalquiltmuseum.org/about/our-story>,
Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-61:** <https://www.internationalquiltmuseum.org/about/academia>,
Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-62:** <https://www.internationalquiltmuseum.org/exhibition/building-and-garden>, Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- http-63:** <https://japandeluxetours.com/experiences/tokyo-sashiko-museum>,
Erişim Tarihi: 20.01.2021.
- http-64:** <https://americanquiltstudygroup.org/>, Erişim Tarihi: 20.01.2021.
- http-65:** <https://americanquiltstudygroup.org/governance/faqs/>,
Erişim Tarihi: 20.01.2021.
- http-66:** <http://www.tsdpatchwork.org/hakkimizda.htm>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.
- http-67:** <http://www.tsdpatchwork.org/index.htm>, Erişim Tarihi: 21.01.2021.

- http-68:** <https://www.turkcebilgi.com/asamblaj#post>, Erişim Tarihi: 02.07.2021.
- http-69:** <http://artworkprocesstheory.blogspot.com/2015/12/cubism-1907-1925.html>, Erişim Tarihi: 09.08.2021.
- http-70:** <https://www.flickr.com/photos/profzucker/8491285452/in/photostream/>, Erişim Tarihi: 09.08.2021.
- http-71:** <https://www.flickr.com/photos/profzucker/8491289008/in/photostream/>, Erişim Tarihi: 09.08.2021.
- http-72:** <https://www.flickr.com/photos/profzucker/8491248696/in/photostream/>, Erişim Tarihi: 09.08.2021.
- http-73:** <https://nevinaladag.com/works/paravent-social-fabric-room-divider-social-fabric>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-74:** <https://nevinaladag.com/works/paravent-social-fabric-room-divider-social-fabric>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-75:** <https://nevinaladag.com/works/social-fabric>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-76:** <https://nevinaladag.com/works/social-fabric>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-77:** <https://nevinaladag.com/works/teppichball-carpetball>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-78:** <https://nevinaladag.com/works/teppichball-carpetball>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-79:** <https://www.yehrimlee.com/installation/fiberous>, Erişim Tarihi: 28.02.2021.
- http-80:** <https://www.yehrimlee.com/installation/fiberous>, Erişim Tarihi: 28.02.2021.
- http-81:** <https://sanat-magazin.com/yazarlarimiz/nihal/eti-koen-hikayemiz-kumasla-tasvir-sergisi/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021.
- http-82:** <https://sanat-magazin.com/yazarlarimiz/nihal/eti-koen-hikayemiz-kumasla-tasvir-sergisi/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021.
- http-83:** <https://sanat-magazin.com/yazarlarimiz/nihal/eti-koen-hikayemiz-kumasla-tasvir-sergisi/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021.
- http-84:** <https://vsemart.com/fabulous-patchwork-by-suzdal-textile-artist-maryana-zolotova/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021.
- http-85:** <https://vsemart.com/fabulous-patchwork-by-suzdal-textile-artist-maryana-zolotova/>, Erişim Tarihi: 14.03.2021.
- http-86:** <https://www.13waysoflookingatpainting.com/2013/08/grayson-perrys-rakes-progress.html>, Erişim Tarihi: 19.06.2021.

- http-87:** <https://www.13waysoflookingatpainting.com/2013/08/grayson-perrys-rakes-progress.html>, Erişim Tarihi:19.06.2021.
- http-88:** <https://www.minniemuse.com/articles/art-of/sonia-delaunay-textiles>, Erişim Tarihi: 10.04.2021.
- http-89:** <https://www.minniemuse.com/articles/art-of/sonia-delaunay-textiles>, Erişim Tarihi: 30.03.2021.
- http-90:** <https://gozdeilkin.blogspot.com/2019/04/local-stranger.html>, Erişim Tarihi: 23.06.2021).
- http-91:** <https://www.peramuzesi.org.tr/blog/hafiza-ve-simdi-kumaslarda-gozde-ilkin/1215>, Erişim Tarihi: 23.06.2021).
- http-92:** <https://gozdeilkin.blogspot.com/2019/04/found-landscape-2017-2018.html>, Erişim Tarihi: 23.06.2021).
- http-93:** <http://wdrodze.art/artists/ilkyaz-atilla/>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-94:** <https://www.hurriyet.com.tr/ilkyazin-kirk-yama-kirk-hikaye-isimli-resim-40702259>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-95:** <https://tiyatrolar.com.tr/sergi/kirk-yama-kirk-hikaye>, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-96:** https://www.lentos.at/html/en/568_575.aspx, Erişim Tarihi: 15.03.2021.
- http-97:** <https://quizlet.com/201542838/arte-provera-flash-cards/>, Erişim Tarihi: 01.05.2021.
- http-98:** <https://quiet-corner.com/world-reclamation-art-project-gas-station/>, Erişim Tarihi: 02.05.2021.
- http-99:** <https://www.atlasobscura.com/places/world-reclamation-art-project>, Erişim Tarihi: 02.05.2021.
- http-100:** <https://quiet-corner.com/world-reclamation-art-project-gas-station/>, Erişim Tarihi: 02.05.2021.
- http-101:** <https://awareby.wordpress.com/a-propos/>, Erişim Tarihi:29.06.2021.
- http-102:** <https://awareby.wordpress.com/a-propos/>, Erişim Tarihi:29.06.2021.
- http-103:** <https://awareby.wordpress.com/a-propos/>, Erişim Tarihi:29.06.2021.
- http-104:** <https://awareby.wordpress.com/a-propos/>, Erişim Tarihi:29.06.2021.
- http-105:** <https://zoehillyard.wordpress.com/2017/07/15/stormy-bowl/>, Erişim Tarihi:14.03.2021.
- http-106:** <https://zoehillyard.wordpress.com/about/>, Erişim Tarihi:14.03.2021).
- http-107:** <https://zoehillyard.wordpress.com/about/>, Erişim Tarihi:14.03.2021.

- http-108:** <https://zoehillyard.wordpress.com/2016/07/15/1052/>,
Erişim Tarihi: 14.03.2021.
- http-109:** <https://zoehillyard.wordpress.com/2015/09/07/bowls-of-britain/>,
Erişim Tarihi: 14.03.2021.
- http-110:** <https://collectiftextile.com/michelle-taylor-broder-les-souvenirs/>,
Erişim Tarihi: 11.03.2021.
- http-111:** <https://inhabitat.com/michelle-taylor-knits-and-sews-together-broken-ceramic-tea-sets-anew/>, Erişim Tarihi: 11.03.2021.
- http-112:** <https://inhabitat.com/michelle-taylor-knits-and-sews-together-broken-ceramic-tea-sets-anew/>, Erişim Tarihi: 11.03.2021.
- http-113:** <https://collectiftextile.com/michelle-taylor-broder-les-souvenirs/>,
Erişim Tarihi: 11.03.2021.
- http-114:** <https://www.selvedge.org/blogs/selvedge/stitching-ceramics/>,
Erişim Tarihi: 11.03.2021.
- http-115:** <https://harrietfletcher.co.uk/textiles/#jp-carousel-945>,
Erişim Tarihi: 11.03.2021.
- http-116:** <https://harrietfletcher.co.uk/textiles/#jp-carousel-945>,
Erişim Tarihi: 11.03.2021.
- http-117:** <https://keikomatsui.com.au/gallery/stitched13/>, Erişim Tarihi: 12.03.2021.
- http-118:** <https://keikomatsui.com.au/about/>, Erişim Tarihi: 12.03.2021.
- http-119:** <https://tabi-labo.com/267640/kintsugi#header-menu>,
Erişim Tarihi: 25.06.2021.
- http-120:** <https://tabi-labo.com/267640/kintsugi#header-menu>,
Erişim Tarihi: 25.06.2021.
- http-121:** <https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>,
Erişim Tarihi: 25.06.2021.
- http-122:** <https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>,
Erişim Tarihi: 25.06.2021.
- http-123:** <https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>,
Erişim Tarihi: 25.06.2021.
- http-124:** <https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>,
Erişim Tarihi: 25.06.2021.
- http-125:** <https://www.locksgallery.com/artists/yeesookyung#2>,

Erişim Tarihi: 25.06.2021.

http-126: <https://kozzza2004.livejournal.com/74569.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2021.

http-127: <https://kozzza2004.livejournal.com/74569.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2021.

http-128: <https://vsemart.com/ceramic-artist-natalya-sots/blue-turquoise-hand-build-patchwork-teapot-each-piece-has-its-own-texture-and-design-fully-functional-painted-with-food-safe-glaze-and-underglaze/>, Erişim Tarihi: 25.06.2021.

http-129: <http://www.brendaholzke.com/gallery/banded/>, Erişim Tarihi: 26.06.2021.

http-130: <http://www.brendaholzke.com/gallery/banded/>, Erişim Tarihi: 26.06.2021.

http-131: <https://www.sableandox.co.uk/ps002-original-decorative-ceramic-art-by-pam-schomberg.html>, Erişim Tarihi: 28.06.2021.

http-132: <https://www.sableandox.co.uk/ps002-original-decorative-ceramic-art-by-pam-schomberg.html>, Erişim Tarihi: 27.06.2021.

http-133: <https://www.sableandox.co.uk/ps001-original-decorative-ceramic-art-by-pam-schomberg.html>, Erişim Tarihi: 27.06.2021.

http-134: <http://pinkpagodastudio.blogspot.com/2011/06/susan-obyrne.html>, Erişim Tarihi: 28.06.2021.

http-135: <https://www.susanobyrne.co.uk/images>, Erişim Tarihi: 28.06.2021.

http-136: <https://portfolio.dccoi.ie/craft-maker/susan-obyrne/>, Erişim Tarihi: 28.06.2021.

http-137: <https://www.susanobyrne.co.uk/images>, Erişim Tarihi: 28.06.2021.

http-138: <https://www.susanobyrne.co.uk/images>, Erişim Tarihi: 28.06.2021.

http-139: <https://www.yehrimlee.com/installation/shopping-spree>, Erişim Tarihi: 28.02.2021.

http-140: <https://www.yehrimlee.com/installation/shopping-spree>, Erişim Tarihi: 28.02.2021.

http-141: <https://www.yehrimlee.com/installation/let-me-grow>, Erişim Tarihi: 28.02.2021.